TÜRK DÜNYASI
NEVRUZ ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

SUNUŞ

Başbakanlık, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, kurulduğu 1983 yılından bu yana amaçları doğrultusunda Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak üzere çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu amaçlarla yaptığımız faaliyetlerin bir kısmını Nevruza ayırmış bulunmaktayız. Başkanlığımız 1995 yılından bu yana Uluslar Arası düzeyde düzenlendiği Nevruz çalışmalarını sürdürmektedir. Nevruz, Türklerin yaşadığı tüm coğrafyalarda yeni yılın ve baharın gelişini müjdelemekte, doğanın canlanması, dirilmesi, yağmurun yağması iyi ve bol ürün alınması bolluk ve berekete kavuşulması dilekleriyle kutlanan geleneksel bir bayramdır. Yeni Gün, Yeni Kün, Yeni Yıl, Çağan, Ergenekon, İlk Yaz Yortusu, Sultan-ı Nevruz, Mart Dokuzu, Nevres, Isıakh Bayramı gibi farklı isimler almakla beraber Nevruzun kutlama amacı özde aynıdır. Kelime anlamı Yeni Gün'dür. Nevruz konusundaki bilgileri aydınlatmak üzere Merkezimiz bir yandan Türk Dünyası Nevruz Ansiklopedisini hazırlamış öte yandan Türk Dünyası Nevruz Şiirleri Antolojisi çalışmalarını tamamlamıştır. Nevruz geleneğinde kültürel birikimin önemli bir payı vardır. Ancak Nevruz yalnızca ulusal sınırlarımız içerisinde insanların doğayla buluşması değil, aynı zamanda paylaşımcı, barışcıl, insancıl ve bütünleştirici yönüyle de evrensel bir değer taşımaktadır. Bu değerlerin yansımaları şiirde de görülmektedir. Şiirler, gerek halk arasında gerekse saraylarda söylene gelmiş mâni, türkü, nevruziyye gibi biçimlerle dönüşmüştür.

Söz konusu yayınların bu alandaki boşlukları doldurarak, literatürdeki yerini **alacağı** inancındayız.

Saygılarımla

Prof. Dr. Taciser ONUK
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı

ÖN SÖZ

Nevruz, yeni gün anlamıyla kuzey yarımkürede kışın yerini bahara bırakılması sürecinin sembolik başlangıcıdır. Bu sembolik başlangıç, yer yüzünde geceyle gündüzün eşitlendiği yani "ekinoks"un ortaya çıktığı 21 Marttır. Bu tarihten sonra, kuzey yarımküre, kışın ağın şartlarından yavaş yavaş kurtulur ve güneşli, bereketli ve umut dolu günlerin habercisi bahar mevsimine kavuşur. Kuzey yarımkürenin Orta Asya'dan Avrupa içlerine uzanan orta bölümündeki yay veya hilal üzerinde, bu büyük dönüşümün anlamı da çok büyük olmuştur. Bu coğrafyada yaşayan halklar, bu özel ve güzel güne o kadar derin mitolojik anlamlar katmışlar, o kadar kendileştirmişlerdir ki, herkes bugüne bu benim bayramım bu benim mitolojim diye sahip çıkmıştır.

Gerçekten de örneğin bu hilal üzerinde Orta Asya'dan Balkanlar'a nevruzun ne kadar zengin bir mitolojik ve ritüelistik dünya yarattığını görürüz: Bu dünya, bize büyük bir destanı üslupla ilk insanın yaratılışından, ilk peygamberin maceralarından, ilk Türklerin türeyişinden, Türk destan kültürünün yerel bir kahraman haline getirdiği İslam halifesi Hz. Ali'nin doğum veya evlenmesinden söz açar.

Tarihin ve takvimin başlangıcından söz açarak ve devirleri ve coğrafyaları aşarak günümüze büyük bir kültür birikimi olarak ulaşan nevruzun, Türk kültüründeki en zengin ve sanatlı örnekleri şiir alanın da karşımıza çıkmaktadır. Baharla birlikte yeniden canlanan doğaya, yeniden canlanan doğanın ilham ettiği aşka kayıtsız kalması mümkün olmayan şiir sanatı, nevruzdan ve nevruz kutlamalarından olabildiğince esinlenmiştir. Bu şiirlerin kimileri salt şiir olarak değer taşırken, kimileri de, tarihsel süreçlerin ve bugünkü Türk coğrafyasının nevruz birikiminin şiir arşivini oluşturmaları bakımından önemlidir. Bu şiirler geçmişten günümüze, Balkanlar'dan Türkistan'a büyük bir coğrafyada nevruz coşkusunun Türk diliyle şiirleştiğini göstermektedir. Diğer yandan şiirlerde yer alan temalar, nevruz uygulamaları hakkında halkbilimsel

bilgi sunmaktadır. İnancımıza göre, salt bu iki özelliği ile dahi bu şiirler, yayımlanmalarıyla alanlarında bir boşluğu doldurmaktadır.

Elinizdeki bu çalışmanın ortaya çıkmasında geçirilen süreçler ve izlenen yol ve yöntemler söyle özetlenebilir: Öncellikle, Türkiye'de yayınlanmış halk şiiri ve divan şiiri metinleri içerisinde "nevruz" törenleri ve inancı ile ilgili olanlar tespit edilmiştir. Türkiye dışındaki Türk boylarının, sözlü kültür ortamında oluşmuş edebi geleneklerinden nevruz ile ilgili şiirler ise, yine Türkiye'de yayınlanan Türk dünyası halk edebiyatı ile ilgili çalışmalar, nevruz konulu sempozyum bildirileri (özellikle AKM tarafından yapılan Nevruz Bilgi Şölenleri) ve çeşitli dergilerde yayınlanmış makaleler içerisinden derlenmiştir. Şiirler, derlendiği boyun adıyla tür ve şekil özelliklerine göre tasnif edilmiştir. Boylar alfabetik olarak sıralanmıştır.

Türkiye Türkleri ve Türkiye dışındaki Türk Dünyası edebiyatlarından tespit edilen metinler içerisinde en azından genel kabul gören biçimsel tanımlamalara "şiir" özelliği taşımayan, atasözü, bilmece, alkış ve kargışlar gibi kalıp sözler çalışmanın amacı dışında kaldığı için kitaba alınmamıştır. Türkiye Türklerinin edebiyatından derlenen metinler Türk Edebiyatı bütünlüğü içinde, tür ve şekil özelliklerine göre tasnif edilmiştir. Bu şiirler, dahil oldukları tür veya şekil içerisinde de kendi aralarında ayak veya rediflerine göre, bunların dışında kalan oyun tekerlemeleri ve maniler ise ilk harflerine göre alfabetik olarak dizilmiştir.

Çalışmayı oluşturan metinler içerisinde nevruz ile ilgili ifadelerin kullanılmadığı ancak, araştırmacının nevruz geleneği içerisinde törenlerde, yemeklerde, oyunlarda ve diğer ritüellerde söylendiğini belirttiği şiir biçimdeki, alkış, kargış dua, tekerleme "Nevruzda Söylenilen Şiirler" başlığı altında verilmiştir. " Nevruz Konulu Şiirler" başlığı altında ise, içerisinde "nevruz" ya da nevruz ile ilgili ifadelerin kullanıldığı nevruzu anlatan şiirler yer almaktadır. Şiirler, yayımlandıkları kaynaklardan hiçbir değişiklik yapılmadan, olduğu gibi alınmış, tarafımızdan herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Antoloji'ye alınacak şiirler konusunda uyguladığımız bir başka ölçüt ise, metinlerin "folklorik" veya "eski" olması şart idi. Bu nedenle, seçilen şiirlerin, bir gelenek ortamında olmuş ve yayılmış olmasına dikkat edilmiştir. Bu yaklaşım doğrultusunda, folklor disiplininin ortaya çıkmasından sonra aydın kesimler tarafından eski kültürlerin canlandırılmasına ve yaşatılmasına yönelik ulusçu çabaları anlatan şiirlerle bu çabaların etkisinde son dönemlerde ortaya çıkan "yeni dönem" metinleri bu antolojinin dışında tutulmuştur.

Bu çalışma, İsmet Çetin ve Öcal Oğuz'un 1994 yılından beri arşivledikleri nevruz şiirleri üzerine kurulmuştur. Ancak, gerek bu ham malzemenin bir antolojinin sistemli ve anlamlı bir bütünü haline gelmesi, gerekse son yıllarda yapılan yayınların taranarak yeni şiirlerin belirlenmesi, Türk Halkbiliminin genç araştırıcıları Nilgül Aytuzlar, Tuba Saltık ve Ayşe Yavuz'un çalışmalarıyla mümkün olabilmiştir.

"Türk Dünyası Nevruz Şiirleri Antolojisi" adını taşıyan bu çalışmanın, nevruz çalışmalarının önemli bir adresi haline gelen Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi'nin hazırlamış olduğu "Türk Dünyası Nevruz Ansiklopedisi" ile birlikte yayımlanmasıyla bu alanda önemli bir boşluğun doldurulmuş olacağına inanıyorum.

Elinizdeki antolojinin hazırlanmasında ve yayımlanmasına emeği geçenlere teşekkür ederim.

M. Öcal OĞUZ

Ankara, 28 Şubat 2004

1. ALTAY TÜRKLERİ

1.1. Nevruzda Söylenen Şiirler

"Cas keldi sakıltalu cas
Calkınla cıltıldap
Can mırta tıbırag
Cajıl kebi cayılıp
Cılı cıbar oylandı
Cük-sanamdı oyladıp
Cüregimdi cımjadıp"

Türkiye Türkçe'si

"Özlediğimiz bahar geldi
yıldırım ile yanarak
yağmur ile seslenip
yeşil renkle yayılıp
Sıcak rüzgarlar esti
Düşüncemi netleştirip
Yüreğimi yumuşattı."

(Yuguşeva 2000:402)
Örö turgan kün ene
Beyin körgün ay ada
Bir alkıjar beriger
Bir bıyanar cetirer
Oru cobalgo tüğürber
Kara baştu kalığımdı korular
Op kuruy! Op kuruy!

Türkiye Türkçe'si

"Yukarıda bulunan güneş ana
Buraya bakan ay ata
Uğur verin bir şans verin,
Hastalık kötülük vermeyin,
Kara başlı halkımı koruyun,
Amin! Amin!"

(Yuguşeva 2000:402)

"Tör toluklu taş ocak
Tört kindiktü ot ene
Ak külün yastangan,
Ak calbıştı ot ene,
Odız baştu ot ene
Çıydi bolzo bışırgan
Bolzo eritken"

Türkiye Türkçe'si

Dört taraflı taş ocak
Dört göbrkli ateş ana
Beyaz külü yastangan
Beyaz alevli ateş ana
Çiğ olsa pişiren
Buz olsa eriten
(Yuguşeva 2000:402)

2.AZERBAYCAN

2.1. Maniler

Ağrım, uğrum tökülsün
Oda düşüp kül olsun
Yansın alov saçılsın
Menim bahtım açılsın.

(Binbaş 1999:78)

Novroz gelir, yaz gelir.
Neğme gelir, saz gelir.
Bağçalarda gül olsun,
Gül üste bülbül olsun.

(Devlet-Naskalı: 1999:88-89)

Yağ verin yağlamağa,
İp verin bağlamağa,
Verenin oğlu olsun,
Vermeyenin gızı olsun.

(Musaoğlu 1997: 43)

Veya:
Yağ verin yağlamağa,
Bal verin ballamağa,
Hodu gülmek isteyir,
Goymayın ağlamağa.

(Musaoğlu 1997: 43)

2.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

2.2.1. Oyun Tekerlemeleri

Xıdır, xıdır xıd getir,
Var deredn ot getir,
Men Xıdırın neyitem
Birce bele dayıyam,
Ayağının nalıyam
Başının torbasıyım

Xıdır'a Xıdır derler
Xıdır'a çırağ goyorlar
Xıdır'a pay yığmaya
Biz gelmiştik hayınan
Xıdır Nebî Xıdır İlyas

Bitti çiçek oldu yaz
Men Xıdırın guluyom
Boz atının çuluyom
Xıdır getdi hayınan
Bir gulanca dayınan
Dayı palçığa batdı
Xıdır, Xıdır, Xıdır İlyas
Bitti çiçek oldu yaz

Xanım ayağa dursana
Yük dibine varsana
Boşgabı doldursana
Xıdırı yola salsana

Çatma, çatma çatmaya
Çatma yere batmıya
Xıdır payın kesenin
Ayağı yere çatmıya
Gece evinde yatmıya

(Amanoğlu 2001:26-27)

Godu, godunu gördün mü?
Goduya selam verdin mi?
Godu burdan ötende
Kırmızı günü gördün mü?

(Nerimanoğlu 2002: 134-135)

Ay kosa kosa gelsene,
Gelip selam versene
Çömçeni doldursana,
Kosanı yola salsana
Ay uyruğu-uyruğu
Sakalı it kuyruğu
Kosam bir oyun eyler
Kuzunu koyun eyler
Yığar bayram honcası
Her yerde düğün eyler
Novrız novrız bahara
Güller güller nübara
Bağcanızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun.

(Tamilla 2000)

Kosa geldi salam verdi.
A kosa gelsene,
Gelüp,
Salam versene,
Çömmçeni doldursana.

Kosa'nın ölü gibi yere düşmesi ile
hep bir ağızdan:
Başın sağolsun, Kosa.
Erşin uzun, bez gısa,
Kefensiz öldü Kosa.

(Devlet-Naskalı:1999:90)

Ay kos-kosa gelmişsin,
Gelmişsin meydana sen.
Almayınca payını
Çekilme bir yana sen.
Beş yumurta payındır,
Olmaya aldanasan.

Benim kosam oynuyor,
Gör nece dingildiyor.
Kulak asanların da,
Kulağı zingildiyor.

Benim kosam canlıdır,
Kolları mercanlıdır.

Kosama el vurmayın,
Kosam yazık kanlıdır.

Emiri berk başında,
Kalem oynar kaşında,
Yüzellibeş yaşında,
Çok civan öldü kosa.

(Nebiyev 1992:39)

A kosa-kosa, gelsene,
Gelip salam versene,
Çömçeni doldursana,
Kosanı yola salsana.
Ay uyruğu-uyruğu,
Saggalı it guyruğu,
Kosam bir oyun eyler,
Guzunu goyun eyler,
Yığar bayram honçası,
Her yerde düyün eyler.

Novruz, nevruz bahara,
Güller, güller nübara.
Bağçamızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olmasın, yağ olsun,
Evdekiler sağ olsun.

Hanım dursun ayağa,
Kosaya pay versin ağa.
Mermer havuzun dört gırağında,
Bülbüller ohur şah budağında,
Her ne istesem Hüda'dan allam,
Dellek dükkanın yanına sallam
Dellek dükanı tamam çıragban,
Nağara çalıb keserik gurban.
Gurbanın olum, yaşl çuhalı.
Derbendli isen, yohsa buralı?
Bağçanızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,
Bal olmasın, yağ olsun,
Evdekiler sağ olsun,
Hanım, ayağa dursana,
Kosaya pay versene.

(Nebiyev 1997)

2.2.3. Nevruz Şarkısı

Kış geçti, bahar geldi,
Bülbülden ses geliyor
Horuz bannaması duyuluyor
Şatman, şatman,
Nevruz günü mübarek
Koy çıra yansın ve dostunda
Koy ateş sönsün kötü insanın
Koy Allah hoş baht etsin
Açık gönüllüye ve cömerde

(Muratçeva 1998:279)

2.2.4. Nevruz Türküsü

Nevruzda Güneşe söylenen türkü:
Gün çık, çık, çık,
Keher atı bin çık,
Oğlun kayadan uçtu,
Kızın tandıra düştü,
Keçel kızı koy evde
Saçlı kızı götür çık,
Gün bitti su içmeye
Kırmızı don biçmeye,
Gün özün yitirecek
Kazı tez götürecek,
Keçel kızı aparacak,
Saçlı kızı getirecek.

(Amanoğlu 2001: 26-27)

2. 3 Nevruz Konulu Şiirler

Yine gözel vetenime geldi yaz,
Azad gönlüm bu âlemden ayrılmaz.
Kim bu mavi gözelliğe vurulmaz?!

Gülüş dolur dodağlara semeni
Bizim eller ohuyur bu nağmeni
Semeni, ay semeni sahla meni,

Düzerem dört yanına nergisi, yâsemeni,
Semeni, ay semeni sahla meni.
Bu bayramda hir il meclis düzelden,
Men el çekmem, senin kimi gözelden
Sofraların bezeyisen ezelden,

Yaraşırsan otağlara semeni.
Bizim eller ohuyur bu nağmeni,
Semeni, ay semeni sahla meni.
Düzerem dört yanına nergisi, yâsemini,
Semeni, ay semeni sahla meni.

Men il boyu hesretini dözerem,
Ele bilme gözlemekten bezerem.
Yollarını sözlerinle bezerem
Getme menden uzağlar semeni.

Bizim eller ohuyur bu nağmeni,
Semeni, ay semeni sahla beni,
Düzerem dört yanına nergisi, yâsemeni,
Semeni, ay semeni sahla meni.

(Makas 1987: 46-47)

BALIKÇI NAĞMELERİ
DERYADAN PAY VERDİM

Ketan üzüldü, yahu
Suya düzüldü, yahu,
Tor doldu
Tarım oldu.
Gayığım yarım oldu
Novrozdan say alıb,
Say verrem,
Obaya, ulusa,
Deryadan pay alıb,
Pay verrem.
Ketan üzüldü, yahu,
Suya düzüldü, yahu!

(Nebiyev 1997)

SELİ GELDİ

Röyama girdi, yahu,
Sirrimi bildi, yahu,
Deryalara tor atdım,
Üzümü güldü, yahu,
Novrozun aşı geldi,
Üstünde
Balığın başı geldi.
Keçirdim gözüne şamı,
Güldü üzüme
Novruz ahşamı.
Küsülüler barıştı
O yazda.
Uç günlük beylerim
Yarışdı doggazda.
Uzüme deryanın
Yeli geldi.
Ay eller,
Balığın seli geldi.

(Nebiyev 1997)

YÜZ İGİD DOĞULDU O YAZDA

Düştü toruma enzeli,
Dünyanın gözeli.
Honçaya goydum
Başını,
Durub hayladı
Gardaşını.
Deryada torlar doldu,
Tarım oldu,
Bol meyvem barım oldu.
Gelinler söyündü
Doggazda.
Yüz igid doğuldu
O yazda.

(Nebiyev 1997)

BOLDU YAĞIŞ

Eski külek
Geldi yağış,
Gullalara
Doldu yağış...

Boldu yağış,
Boldu yağış
Elime gözel
Gız geldi,
Gız geldi,
Novruz geldi,
Novruz geldi.

(Nebiyev 1997)

DUMAN, GAÇ...

Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç,
Küreyivü dağlaram,
Gaysağına
Yağ çekerem,
Yağlaram.
Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç.
Yaralarvu bağlaram
Seni yoldan sahlaram
Duman, gaç, gaç,
Rübendüvü aç, aç...
Gün babam
Od atında,
Od bulud ganadında,
Yel babam
Yel altında
Yelpizin ganadında,
Seslesem
Dağdan geler
Bağçadan, bağdan geler.
Duman, göç, gaç,
Rübendüvü aç, aç...

(Nebiyev 1997)

CÜCER. ARPAM

Atdım arpanı torpağa,
Gattım yarmanı torpağa,
Gara yelden boylan gel,
Gar altından hoylan gel.
Telli sünbülün gezer,
Yelli hırmanı bezer.
Yaman günün yamanı,
Bereketvün amanı...
Cücer, ay arpam, cücer,
Cücer, ay arpam, cücer...

(Nebiyev 1997)

HO, HO, HO,

Huş ho, huş ho...
Hodagcı üzden incer,
Bahışdan, sözden incer,
Kotan daşa düşende,
Öküz öküzden incer.
Ho., ho, ho,
Huş ho, huş ho...

Ho, ho, ho,
Ho, ho, ho...
Budag budağı ister
Dodag dodağı ister,
Kotan daşa düşende.
Hodag hodağı ister.
Ho, ho, ho,
Ho, ho, ho...

Dağ döşünde yatana.,
Gün geder ay batana.
Gara kelim gargıyar
Katan macı tutana.

Nevruz geldi, öküzüm, ho,
Nevruz güldü, öküzüm, ho.
Senin daşdabanğuvu
Nevruz bildi, öküzüm, ho!

Buğdam semeni oldu,
Huş ho, öküzüm, huş ho!
Semeni yemeli oldu,
Huş ho, öküzüm, huş, ho!

Sürüleri sağdı dur,
Nevruz garı yağdı dur,
Kotan seni gözleyir,
Ke! yoldaşın sağdı, dur!

(Nebiyev 1997)

Gün çıh, çıh. çıh.
Keher atı min çıh&
Güneş çıkınca da bu koşuğun
devamı okunur;
Çıhdı güneş gırmızı.
Can gülüm can can.
Topladı oğlan gızı.

Can gülüm can can.
Her birimiz bir güneş.
Can gülüm can can.
Bir bağçanın ulduzu.
Can gülüm can can.

(Devlet-Naskalı:1999:89)

Göğde ulduz kah geder.
Kah eğlener, kah geder.
Gem çekme deli könlüm.
Üstümüzde Allah geder.
Göğde bir guzu gördüm,
Açdılar cennet gapısın,
Sevdiğim gızı gördüm.
Güzgünü attaım çayıra,
Yığılış gohum gardaş,
İşimiz dönüb heyire...

(Devlet-Naskalı:1999:89)

Sayacı Nağmeleri

Salam-aleyk, say beyler
Novruz gelir, yey beyler!
Sayacını haylayın,
Sayaları saylayın,
Say beylerden say alın,
Paylamagçın pay alın,
Novruz gelir say beyler,
Novruz gelir, yey beyler!

Salam-eleyk say beyler,
Birbirinden yey beyler.
Dölüm mayalaı oldu,
Novruz tez geldi, tez geldi.
Sayam sayalı oldu,
Novruz tez geldi tez geldi!

(Nebiyev 1997)

Semeni,
Al meni.
Her yazda,
Sal meni.
Semeni, ay semeni,
Göyerderem men seni.
Damara gan isterem,
Ganım temiz gerek,
Dosta sanım gerek.
Cansız sanım olmaz,
Sansız ganım olmaz.

-

Semeni, sahla memi,
İlde göyerdem seni.

-

Semeni sazana gelmişem,
Uzana uzana gelmişem.

-

İlletimin loğmanı,
Yamanlığımın amanı,
Semeni, ay semeni,
Göğerderem men seni

(Devlet-Naskalı: 1999:88-89)

Nevruz atlı sevilen canan dildar geldi,
Tonu yeşil benizi kızıl dildar geldi.
Şuh tebessüm naz kereşle Gülyar geldi,
Çehresinde çiçek kokan uz yar geldi.
Nevruz geldi yurt koynuna gülizâr geldi,
Omuzunda kut-sevinci taşıyıp geldi.

Kış evini bozan gamı defeden geldi,
Sevgilimi göreceğim anım geldi.
Tabiata renk veren keştekâr geldi,
Dağdan zem-zem bağdan hoş kokular geldi.
Nevruz geldi kızlar güldü sevinerek...

(Devlet-Naskalı: 1999: 97)

Bayram yeli çardahlar yıhanda,
Novruz güli gar çiçeği çıhanda,
Ağ bulutlar köyneklerin sıhanda,
Bizden de bir yad eliyen sağ olsun,
Derdlerimiz goy dikelsin dağ olsun.

(Devlet-Naskalı: 1999:13-14)

Heceler, heceler,
Uzanır gündüzler,
Gısalır geceler,
Sallanar torbalar bacadan.
Uşaglar pay ister ucadan:
-Hanım bacı dursana,
Torbanı doldursana,
Gonağı yola salsana
Verenin oğlu olsun,
Vermeyenin kor gızı.
(Musaoğlu 1997:42)

Ağırlığım-uğurluyum
Odlara.
Benle hoplamayan yadlara.
Ağırlığım ad olsun,
Odda yanan yad olsun
Od üstünden atlanak,
Her cefaya katlanak.
Ağırlığım-uğurluğum
Odlara.
Benle hoplamayan yadlara.

(Nebiyev 1992:52)

Ben sihirli sümbülüm,
Ben hayırlı sümbülüm.
Tarlalar aylağımdır,
Yamaçlar yaylağımdır.
İnsanlara gereğim,
Bereketin çöreğim.
Yolcular yoldaşıyım,
Oğuz'un kardeşiyim.

Ak güller yayanım ben,
İnsana hayanım ben.
Ben dünyayı gezerim,
Ben dünyayı bezerim.
Ben hayırlı sümbülüm,
Ben sihirli sümbülüm.

(Nebiyev 1992:54)

GÜN, ÇIH, GÜN, ÇIH

Gün, çıh, gün, çıh
Keher atı min, çıh.
Oğlun gayadan uçtu,
Gızın tendire düşdü.
Keçel gızı evde goy,
Saçlı gızı götür çıh.
Gün getti su içmeye,
Gırmızı don biçmeye,
Gün özünü yetirecek,
Keçel gızı aparacag,
Saçlı gizi getirecek...

Novruz gelir, han gelir,
Hoş avaz, hoş renk gelir.
Süfrelere san olan
Fetir gelir, an gelir.

(Nebiyev 1997}

YARIM GELİB ŞAMDADI

Yarım gelib şamdadı,
Nehrem, gel.
Şamda değil, damdadı,
Nehrem, gel.
Yarım gelib dağdadı,
Nehrem, gel...
Çarıgları bağdadı,
Nehrem, gel.
El-ayağı yağdadı,
Nehrem, gel.
Yarım gelib damdadı,
Nehrem, gel.
Damda değil, Şamdadı,
Nehrem, gel.
Gelib çıha bu yaza,
Kerem galıb novruza
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel!

(Nebiyev 1997)

HECİ DÜRMEK İSTEYİR

Novruz geldi, nehrem gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Memi çörek isteyir,
Nehrem, gel.
Heci dürmek isteyir,
Nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel.

(Nebiyev 1997)

GÖZÜM YAMAN YOLDADI

Yarım hele Ovdadı,
Nehrem, gel.
Gözüm yaman yoldadı,
Nehrem, gel.
Belke yarım dardadır,
Nehrem, gel...
Gabagda al yazım var,
Novruza niyazım var.
Nehrem, gel,
Nehrem, gel,
Nehrem, gel,
Nehrem, gel.

(Nebiyev1997)

YAR, YAYLIĞIN MENDEDİ...

Yar, yaylığın mendedi,
Nehrem, gel.
Sermişem çemendedi,
Nehrem, gel.
Eriyib yere gedince,
Nehrem, gel.
Menim gözüm sendedi,
Nehrem, gel.
Gümanım bu yazadır,
Muradım Nevruzadır.
Nehrem, gel, nehrem, gel.
Nehrem, gel, nehrem, gel...

(Nebiyev1997)

CEHREM MENİM

Ceh-ceh çeken cehrem menim
Barım menim, behrem menim.

Cehrem menim,
Cehrem menim.
Barım menim,
Behrem menim.

Cehrem boyuttu,Gülgızı,
Cehrem oyuldu Dilgızı.
Şahmeddini çobannığa
Cehrem verdi.
Cehrem aldı oyalığını,
Cehrem tuttu toylağını.
Uruzu mu herenim
Novruzlumu körenim,

Cehrem menim,
Cehrem menim.
Varım menim,
Behrem menim..

(Nebiyev l997)

AZERİ ÇEHRENAĞMELERI.

GÜLMALININ YANI CIRIG

Gülmalının yanı cırıg,
Eyir, cehrem, eyir.
Firenk şalının zatı gırıg,
Eyir, cehrem, eyir.
Uşag galdı tumançag,
Eyir, cehrem, eyir.
Gelin galdı yalıncak,
Eyir;cehrem, eyir.
Eyir, cehrem, eyir,
Eyir, cehrem, eyir...

(Nebiyev 1997)

DARAN, YUNUM

Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, daran, yunun.
Taran, taran,
Daran, daran.
Daran, daran,

Taran, taran.

Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, daran, yunun.
Daran, taraz gel cehreye,
Taran, daraz gel, cehreye.
Az-az, gel cehreye,
Naz-naz gel cehreye
Beyaz gel cehreye,
Her yaz gel cehreye
Ağzımdadı, nubarı, dadı,
Nevruz gelib gapıdadı
Taran, yunun, taran, yunun,
Daran, yunun, darari, yunun!

(Nebiyev1997)

CEHREM SINDI, AY USTA

Cehrem cefakeşdi,
Cehrem vefakeşdi,
Alhanın donnuğun,
Zalhanın donnuğun
Cehrem eyirib, ay usta,

Uşaglarm geydiyi
Bütün bu pal-paltann

Dizdiyin ipliyin
Cehrem eyirib, ay usta.
Uşaglar paltarsız galdı,
Novruz gapını aldı.
Neyim indi, ay usta,
Cehrem sındı, ay usta.
Cehrem evde bir gül idi,

Gün deyildi, sümbül idi.
Gece-gündüz ohuyardı,
İpliyinden gız-gelin
Parçalar, halılar tohuyardı.
Cehrem bir bülbül idi,
Cehrem gizil gül idi.
Uşaglar paltarsız galdı,

Novruz gapını aldı.
Neynim indi, ay usta.
Cehrem sındı, ay usta.
Cehremin üste Zehra geldi,
Gözü göy, pisniyyetdi.
Şerabanının gel catdadan,
Gözü lap giyametdi
Talvarda çuval-çuval,
Yunum galdı, ay usta.
Unnugda bur ovuç
Unum galdı, ay usta.
Uşaglar paltarsız galdı,
Novruz gapını aldı.
Neynim indi, ay usta,
Cehrem sındı, ay usta.

(Nebiyev1997)

HALHALIM DAĞILDI

Halhalım dağıldı
Eyir, cehrem, eyir, cehrem
Getti hanım, itdi hanım,
Eyir, cehrem, eyir, cehrem.
Hanı cannan gopardılar
Bütün eller heberdiler.
Can guşumu apardılar
Eyir, cehrem, eyir, cehrem.

(Nebiyev1997)

"Honcaya goydum balığı,
Ta bezeyim ortalığı,
Kerdişe sal çalmalığı,
Çünkü yetişib firuz,
Hoş keçecekdir Novruz.

Tahçaya goydum çırağı,
Rövşen ellesin buçağı,
Işıklandırsın otağı,
Çünkü yetişib firuz,
Hoş keçecedir Novroz."

(Çay 1993:94)

Bayram yeli çardahları yıhanda,
Novroz gül, kar çiçeği çıhanda,
Al bulutlar köyneklerin sıhanda,
Bizden de bir yad eliyen sağ olsun,
Dertlerimiz goy dikkelsün dağ olsun
Bayramıdı gece guşu ohurdu,
Adahlı gız bey çorabın tohurdu,

Herkes şalın bir bacadan sohurdu,
Ay ne gözel gaydadı şal sallamah,
Beğ şalına bayramlığın bağlamah.
Şal istedim mende övde ağladım,
Bir şal alup tez belime bağladım,
Gulam gile gaşdım şalı salladım,
Fatma hala mene çorap bağladı,
Han nenemi ya da salup ağladı
Bayram olup gızıl balçıh ezeller,
Nakgış vurup otahları bezeller,
Tahçalarda düzmeleri düzeller,
Gız gelinin fındıhçası, henası,
Heveslener anası, gaynanası,
Bakiçinun sözi, sovu, kağızı,
İneklerin bulaması, ağızı,
Çerşenbenin girdekanı, mövizi,
Gızlar deyer atıl batıl çerşenbe.
Yumurtanı göyçek gülli boyardıh,
Çakgışdırup sınanların soyardıh,
Oynamahdan birce meger
doyardıh,
Eli mene yaşıl aşıh vererdi,
İrza mene novruz güli deredi....

(Makas 1987:39-40)

BAHAR GELİR

Nevruz bayramıdır, ilk bahar gelir,
Kışın el- ayağı yığışır demek,
Fakat ele bil ki, ona ar gelir
Yaza teslim olup geri çekilmek.

Ahı o hele de dondurur yeri,
Ahı, üç ayı da tamam olmamış,
Hele bu goncanın doymur gözleri,
Ömür başa çatır o kam olmamış.

O esip, o coşup tufan etse de
Gene gala bilmir toprağın üste,
En büyük çayları buzla örtse de
Ayağı değmemiş bulağın üste.

Güneye düşen kar talalanıbdır,
Nevruz çiçeği de görünür tek-tek,
Ele bil dağ döşü alovlanıbdır,
Bir şama benzeyir çıkan her çiçek.

Dağın başındasa buz salkımları
Hele de kayalar, gedikler kardır,
Aranda toprağın kalkıp buharı,
Orada kış ise burda bahardır.

Bazen alaçolpov öyle yağır ki,
Deyirsen, lap dize kalkacak bu kar,
Bazen güneş çıkıp ele şehir ki,
Açıp yakasını gezir adamlar.

Şimdi yağan kar da esen külek de
Öyle bil son sınag son bahanedir,
Odur. Bahar gelir ipek gömlekde,
Kışsa Öz kürküne bürünüp gedir.

Nevruz bayramıdır, ilk bahar gelir,
Kışın el ayağı yığışır demek
Fakat ele bil ki ona ar gelir
Yaza teslim olup geri çekilmek.

Balaş Azeroğlu

(Nasrattınoğlu 1984: 80)

Heyder Baha'ya Selam

Heyder baba ildınmlar sahanda,
Seller sullar şakgıldayup ahanda,
Cızlar ona şef bağlıyup bahanda,

Selam olsun şövketize elize
Menim de bir adım gelsin dilüze

Heyder Baba, kehliklerin uçanda
Kol dibinnen dovşan galhıp
gaçanda,
Bahçalarun çiçeklenüp açanda,

Bizden de bir mümkin olsa yad ele

Açılmayan Örekleri şad ele.

Bayram yeli çardahları
yıhanda,
Novruz güli, gar çiçeği
cihanda,
Ağ bulutlar köynekleri sıhanda,

Bizden de bir yad eliyen sağ
olsun,
Derdlerimiz göy dikelsin dağ
olsun.

Heyder Baba, gün daluvı dağlasın,
Üzün gülsün bulahların ağlasın,
Uşahların bir deste gül bağlasın,

Yel gelende ver getirsin bu yana
Belki menim yatmış bahtim oyana

M. Hüseyin Şehriyâr

(Kılıç-Şimşek 1991: 34-37

Novruz Arzular

Qalxm , qalxm, ay eller,
Ne yatmışıq, bu yazdı!
Göz açır novruzgüller,
Şaxtanın gönlü azcı

Qayalarda parlayan
Qılıncdır mı, sudur mu?

Berekete el basan
Xıdır İlyas budur mu?

Budur mu örönqala?
Elince, Eshab-ı Kef?
Cıdır düzü gözleyir
İgidleri şef be şef

Bizim igid Babekin
Eli qaşındadır mı?
Koroğlu delileri
Dağlar başındadır mı?

El-obanm sözüdür:
"Başlı başını saxlar".
Başçı başı saxlasa,
Xalqı dil deyip ağlar...

Bu ne sözdür, deyirler:
Eli, elden ayırma...
Cavanşiri sesleyin!
Xaber verin ayrıma!

Ed qalası ayaq mı?
Seslenir mi cengisi?
Qarabağ atlarının
Tutulsun özengisi!

Yeriyip Beyleqandan
Ulu Tebriz'e geder,
Nesiller bir-birini
Yürüyüşe seslesinler.

Yaz atlanıp yeriyir,
Çöllere yürüşü var.
Bu baharda qardaşın
Qardaşla görüşü var.

Laçınlar zirvelerden
Leke atsın bahara.
Novruz uğur dilesin
Qıy çeken qartallara.

Seslensin mahnıları:
"Men Laçınam neylerem.
Yarasını susdurup
Bayquşları teylerem"

Eziz novruz gününde
Görek Tebrizlileri.
Oyadaq cengilerle
Sebri denizlileri.

Novruş görüşü gündür
Görüşüp sarmaşaq biz.
Çataq Araz tongalı
Alışsın hasretimiz.

Atlılar öz atıyla
Bu tongaldan atılsın,
Serhed direkleri de
Yanar oda çatılsın.

Qalxın, qalxın ey eller,
Ne yatmışıq, bu, yazdı.
Göz açıp novruzgüller
Şaxtanın ömrü azdı.
Yaz, nağmelerin ülkede dilden dile düşsün,
Her bir sözünün tesiri dilden dile düşsün.

Novruz bizim öz bayramımızdır gülün eller,
Etrinden alın her çiçeyin, her gülün eller.

Ca'ferHANDÂN

(Makas 1987:14-15)

YAZ GELDİ

Yaz geldi, bahar oldu, kışın şiddeti getdi,
Kar bitti, külek yatdı, soyuh ahıra yetdi.

Gün çıktı ışıklandı yazın çenli havasın,
Terk etti hevâ, tutgun olan tîre libâsın.

Gök semti açıldıkça gönüller de açıldı,
Dünya yüzüne zevk ü sefa indi saçıldı.

Abbas SIHHAT

(Makas 1987)

3. BAŞKURTLAR

3.1 Nevruzda Söylenen Şiirler

3.1.1. Nevruz Dilekleri

Matur bulha balağız
Urı yakşı karagız
Yaman küzzen haklagız
Nawruz ulhın möbarek

Türkiye Türkçesi

Güzel olsa çocuğunuz
Ona iyi bakınız
Yaman gözden saklayınız
Nevruz olsun mübarek

(Süleymanov 2000:307-310)

Minde bawlı karsıga bar
Şunu horay kilgen min
Sonaysan at algan min
Baharzan eyer algan min
Sınlap hine kilgen min
Borolop hine ingen min
Hin timer bulhan min-kümer
İreterge kilgemmen

Türkiye Türkçesi

Bende kemer bağlı şahin var,
Şunu sorup geldim ben
Son aydan at alan ben

Bahardan eyer alan ben
Sınlap sana gelen ben
Çevrilip sana giren ben
Sen demir olsan, ben kömür
Eritmeye geliyorum

(Süleymanov 2000:307-310)

Gözör hüzem şul hezge
Kızındı bir hin bezge
Javap bulır ul hezge
Nawruz ulhın möberek!

Türkiye Türkçesi

Rica sözüm şu size
Kızınızı verin bize
Sevap olur o size
Nevruz olsun mübarek

(Süleymanov 2000:307-310)

Agizel buyı gel tirek
Yaprakları hip hirek
Tamak katkan may kerek
Nawruz möberege bar

Nawruz haki ber altın
Karamana yoltan-yoltan
Karahan, bir-ike altın
Nawruz möberege bar

Türkiye Türkçesi

Akidil boyu hep ağaç
Yapraklan çok seyrek
Damak sertleşti yağ gerek
Nevruz mübareği var

Nevruz hakkı bir altın

Bakma pırıl pırıl
Bakarsan ver iki altın
Nevruz mübareği var

(Süleymanov 2000:307-310)

Ey Zeynulla, Zeynulla
Marı may aşay mulla
Kilteregez ni bulla
Nawruz möberege bar

Türkiye Türkçesi

"Ey Zeynulla Zeynulla
Tereyağ yiyor molla
Getiriniz ne varsa
Nevruz Mübareği var"

(Süleymanov 2000:307-310)

"Yıldın başı an bulhın
Irizığı mul bulhın
İgender şaşıp unhın
Kazandartaşıp torhon"

Türkiye Türkçesi

(Süleymanov 2000:307-310)

"Yılın başı iyi olsun
Rızıklarınız bol olsun
Tahıllar acayip çıksın
Kazanlarınız taşıp dursun!"

(Süleymanov 2000:307-310)

İğiz birhen, tigez bir
Bere-hılıw, bere ir
İgez imgekhanalmay
Yat kuz menenkaralmay

İgez tıvhani tigez tıw
Beren-ike, beren-ul
İgez tabıw yortta bar
Yortta tügel, zatta bar

Türkiye Türkçesi

"İkiz verirsen sağlam ver
Biri güzel biri er
İkiz sakat sayılmaz
Yabancı gözle bakılmaz

İkiz doğarsan sağlam doğ
Biri kız, biri oğlan
İkiz doğurmak evde var
Yortta tügel, zatta bar"

(Süleymanov 2000:307-310}

Berew bulhan- beregey bul
Ustan alıp usta tul
Mılıw bulhan, tıyıw bul
Ul bulhan, uzaman bul
Ustan aşıp alga tul
Duştarındı kötöp al
Doşmanında yetep al!

Türkiye Türkçesi

"Bir olursan buna değer ol
Avuçtan alıp, avuca dol
Güzel olursan sabırlı ol
Oğul olursan sayılan ol
Avuçtan taşıp, önüme dol
Dostlarını bekle
Düşmanını yen!"

(Süleymanov 2000:307-310)

"Nawrız'da kem karttarzın
Helen belmey
Şul keşenen işegenen
İriş inmey
Nawrız'da onatkandın
Oldarzı
Orolganı"
Eşkinmeyse, unga hulga

Türkiye Türkçesi

"Nevruz'da kim ihtiyarları
Ziyaret etmez
O kişinin kapısından
Mutluluk girmez
Nevruz'da unutan
Büyükleri
Vurulmuş"
İşe yaramadan sağa sola

(Süleymanov 2000:307-310)

Başın alır atayın
Boton alır agayın
Karındaşın, agayın
Yengen alır togayın
Yanbaş bulır kızga
Koyew, ulga- beyek ürkes
Kilen, kızga-belekey ürkes

Türkiye Türkçesi

"Başını alır baban
Budını alır ağan
Kardeşin ayağını
Yengen alır peltesini
Yanlaru olur kızın
Damata, oğula büyük sırt"

(Süleymanov 2000:307-310)

Navvruz yılga baş bulır
Boyzay aşka baş bulır
Boyzay unha aş bulır,
Unmaha taş aş bulır

Yıldın başı un bulhın
Irızıgı mun bulhın
İgender şaşıp unhın
Kazandar taşıp torhon

Bir könderzen hilen
İlder bulhın imen

Türkiye Türkçesi

Nevruz yıla baş olur

Buğday yemeğe aş olur
Buğday bolsa, aş olur
Değilse taş aş olur
Yılın başı iyi olsun!
Rızıklarınız bol olsun
Tahıllar arayıp çıksın
Kazanlarınız taşıp dursun
Ver günlerin tenhasını
İller olsun sağlam

(Süleymanov 2000:307-310)

3.1.2. Nawruz Hamakları

Havanan osor men kaz
Menenen başlığı ber kaz
Asılır möherrem yaz
Nawruz möberege bar

Nawruz eyte, bez kildek
Kotlo yamdlin kürzek
Izge doğalar kıldık
Nawruz möberege bar...

Agizel buyi gel tirek
Yaprakları hip-hirek
Tamak katkan may kerek
Nawruz möberege bar...
Navvruz hakk her altın
Karamay yoltan yoltan
Karalian bir-ike altın
Nawruz möberege bar...

Ey, töş bikem, töş bikem
Töşöp başmak key, bikem
Nawruz haki her, bikem
Nawruz möberege bar..

Hawala seben tızlar
Bil öyze küpter kızzar
Ular(zı) kürep, es hızlar
Nawruz möberege bar...

Bılbıl hondugas hayray
Tutuygoş şeker seyner
Kekuk, karga eze kaynar
Nawruz möberege bar...

Ey Zeynulla, Zevnulla
Harı may aşar mulla
Kilterhegez ni bula
Nawruz möberege bar... "

"Matur bulha balağız
Una yahşi karagız
Yaman küzzen haklagız
Nawruz ulhın möberek...

Matur kizzın yazigi yok
§ekertterzen azigi yuk
Bir üpkenden yazığı yuk

Nawruz ulhm möberek...

Ay-hay kiip matur kızzar
Kürhen, yoregen hızlar
Beyet eytebez bezzer
Nawruz ulhn möberek...

Işamangız kızzarga
Oşta bulır hüzzerge
Heyle kiler hezzerge
Nawruz ulhın möberek...

Asıwlanman ezzerge
Bez eytebez hezzerge
Bez kildek kiz küzlerge
Nawruz ulhın möberek..

Siber iken anahı
Nindey iken halahı?
Barıp kürep kalahı
Nawruz ulhın möberek...

Yörömes inem mal bulha

Maturırak yer bulha
Urlar inem yaybulha
Nawruz ulhın möberek...

Urlar inem, kul bulha
Kasıı inem, yul bulha
Kızıımine hup bulha

Nawruz ulhın möberek...

Matur iken balahı
Ni hel itep alahı
Kilhe bezge yarayhı
Nawruz ulhın möberek...

Gozor huüzem şul hezge
Kızındı bir hin bezge
Sawap buhr ul hezge
Nawruz ulhın möberek...

Agay, eşen un bulhın
Mal-tıvarm mul bulhın
Bez eytkende küre tor
Nawruz ulhın möberek...

Türkiye Türkçesi

Havadan uçar bin kaz,
Binini baçı bir kaz
Açılır muharrem yaz
Nevruz mübareği var

Nevruz diyor, biz geldik
Kutlu cemalini gördiik
Aziz dualar kıldık
Nevruz mübareği var...

Akidil boyu hep ağaç
Yaprakları çok seyrek
Damak sertleşti yağ gerek

Nevruz, mübareği var...

Nevruz hakkı bir altın
Bakma pırıl-pırıl
Bakarsan, ver iki altın
Nevruz mübareği var...

In bacım, in bacım
Inip ayakkabı giy, bacım
Nevruz hakkı ver, bacım
Nevruz mübareği var...

Havada sinek uçar
Bu evde çoktur kızlar
Onları görünce, içim sızlar
Nevruz mübareği var...

Bülbül öter
Tuti kuşu şeker çiğner
Guguk, karga izi kaynar
Nevruz mübareği var...

Ey Zeynulla, Zeynulla
Tereyag yiyor molla
Getiriniz ne varsa
Nevruz mübareği var..."

"Güzel olsun çocuğunuz
Ona iyi bakınz
Yaman gozden sakınınız
Nevruz olsun mübarek..

Güzel kızın suçu yok
Şakirtlerin azığı yok
Bir öpenin suçu yok
Nevruz, olsun mübarek..

Ah-vah çok güzel kızlar
Görsen yüreğin sızlar
Beyit söylüyor bizler
Nevruz olsun mübarek..

İnanmayınız kızlara
Usta olur sözlere
Hile gelir sizlere
Nevruz olsun mübarek..

Kızma sen bizlere
Biz söylüyoruz sizlere
Biz geldik kız gözlemeye
Nevruz olsun mübarek..

Güzel imiş anası
Nasıl acaba çocuğu
Varıp görüp bakası
Nevruz olsun mübarek..
Yürümez idim mal olsa
Daha güzel yâr olsa
Çalar idim yay olsa
Nevruz olsun mübarek..
Çalar idim kol olsa
Kaçar idim yol olsa

Kızı bana güzel olsa
Nevruz olsun mübarek..

Güzel imiş çocuğu
Neler yapıp alası
Gelse bize yaradı
Nevruz olsun mübarek..

Rica sözüm şu size
Kızını ver sen bize
Sevap olur o size
Nevruz olsun mübarek..

Ağam, işin başarılı olsun,
Malın mülkün bol olsun
Bizim söylediğimizi gör
Nevruz olsun mübarek..
(Süleymanov 2000:307-310)

3.1.3 Oyun Tekerlemeleri

Yeri delerek çimen çık,
Memeleri delerek süt çık,
Kazığa kulun başlansın,
Sabadan koku çıksın,
Koşturup topuz almadan
Halkım sağ salim olsun.
Yeri delerek çimen çıksın,
Memeleri delerek süt çıksın,
Çocuksuzlar çocuk sahibi olsun,
Bebeğin ağlayan sesi çıksın

(Akmataliyev 2002: 22)

3.1. 4. Nevruz Nasihatleri

Nawruz'da kem karttarzin
Helen belmey
Şul kesenen işegene
Irıs inmey

Nawruz'da onotkandın
Ololarzı
Eskinmeyse, unga hulga
Orolganı

Nawruz'da ata-inehe
İşlemegen
İzgelek ni igelek ne
His belmegen
Tinıs toror beleğe tik
Belekhezzen
Eş unmaş, işetmehe
Telek hüzen

Ololarzan alfaiiha
Al erehmet
Kaygi kiirme\i ye$erhen hiri
Gel erehet
Ber erehmet kotkara, ti
Men belelen
Künelende saflandırır
Hem yene le

Atan-İnen fatihanı
Yenen paklar
Il- yortondonfatihahı
Yenen haklar

Nawruz kilde kantarma
Ker kürep sık
Her berehen kotlay- kotlay
Küreşep sık

Her bene küstenes bir
Bir sazaka
Yennet buhr kilesegen
Hay inşalla

TürkiyeTürkçesi
Nevruzda kim ihtiyarları
ziyaret etmez, o kişinin kapısından
mutluluk girmez

Nevruzda unutan
Büyükleri,
İşe yaramadan sağa sola
Vurulurmuş
Nevruzda babasım-atasını
Hatırlamayan
Azizlik ne iyilik ne
Hiç bilmeyen

Sakin olur bileği sadece
Bilgisizin
Başarılı olmaz, duymazsa
Dilek sözün

Büyüklerden al fatiha
Al teşekkür
Kaygı görmeden yaşarsın sen
Hep rahat

Teşekkür kurtarır diyorlar
Bin belâdan
Gönlünü saflandır
Ve daha da

Babanın ananın fatihası
Canını paklar
İl-yurt fatihası
Canını saklar

Nevruz geldi ihtiyarlarına
Gir görüp çık
Her birini kutlaya kutlaya
Görüşüp çık
Her birine hediye ver
Ver sadaka
Cennet olur geleceğin
Hey, inşalla

(Süleymanov 2000:310)

4.ÇAVUŞİSTAN

4.1.Nevruzda Söylenen Şiirler

4.1.1. Nevruz Şarkısı

İlkbaharda kesilmiş bahar odunu
Beyaz İdil'e gitsin yol olsun,
Bizim çalıştığımız bizim
yaptığımız,
Baba anne evine mal olsun

Ah! Babacığım anneciğim,
Ayağınızın altına döşeme olayım
mı?
Severseniz basın
Sevmezseniz kaldırın

Makinayla kesilmiş çemberin başı
İpek yetmediği için açık duruyor,
Sizin elinizdeki dolu kadeh,
Ben şarkı söylemediğim için
duruyor

(Yılmaz 2000:383)

5. KAZAKİSTAN

5I.Nevruzda Söylenen Şiirler

5.1.1. Nevruz Alkışları

Qıs ötip, qar ketip,
Şıraylı jaz jetip,
Şaruanı kenelgen
Meyramı ejelden

Quttı bolsm, bul Naurız!

Türkçesi

Kış geçip, kar gidip,
Aydınlık yaz gelip,
İçin rahatlayıp,
Bayram olan ezelden,
Kutlu olsun bu Nevruz!

(Devlet Naskah: 1999:49)

... Amansız ba?
Ulıs oñ bolsın!
Ak mol bolsın!
Kayda barsa jol bolsın!
Ulıs baktı bolsın!
Tört tülik aktı bolsın.
Ulıs bereke bersin,
Bâle-jala jerge yensin!
(Eker 1993:42-43)

(Tenir) Bahıttı as bersin,
Ulıstın ulı küninde,
Ulın onğa konsun,
Kızın kığa konsun,
Kıtvan malın öriske tolsun,
Davletindi arınsın,
Düşmanın basılsın,

Menin be gen bul batam
Ulıs künge saktap jürgen bolsın

Türkiye Türkçesi

"(Tanrı) Bahtlı aş versin,
Ulusun ulu gününde,
Oğlun on olsun,
Kızın kırk olsun,
Malların çok olsun,
Zenginliğin artıversin,
Düşmanın yok olsun,
Sana verdiğim bu dua,
Ulus günü hürmetine geçsin"

(Çınar 2000:452)

"Jasın kuttı bolsın,
Ömir janın uzak bolsın,
Ulus baktı bolsun,
Tört tülik aktı bolsun,
Ulıs bereke bersin,
Lele- jala cerge ensin,
Ulıstın ulı küni kuttı bolsın,
Navrızımz kuttı bolsın,
Kızır koldasın,
Tenir jalgasm"

Türkiye Türkçesi

Yaşın kutlu pömrün uzun olsun,
Ulus bahtlı olsun,
Dört çeşit malınız çok olsun,
Nevruz bereket versin,

Laleler sümbüller açsın,
Ulusun ulu günü kutlu olsun,
Nevruzunuz kutlu olsun,
Hızır yoldaşınız olsun,
Tanrı kororusun"

(Çınar 2000:452)

5.1.2. Oyun Tekerlemeleri

Tındanızlar, tındanızlar!
Toy dabılın kağıp turğan,
Mina biz ben,
Estimegen, estinder,
Tındamağan tındnlar!
Nawrız toyı baslaldı,
Bul orında turmanlar

Türkiye Türkçesi

Dinleyiniz dinleyiniz,
Toy davulunu çalıp duran,
Buradayız işte biz,
İşitmeyenler işitsin,
Dinlemeyenler dinlesin,
Nevruz toyu başladı
Buralarda durmayınız
(Çınar 2000:452)

Samalık samalık
Gök kuş gözünü açtı mı?
Ayağını yere bastı mı?
Samalık samalık
Semerkant'ın gök taşı,
Eridi mi gördün mü?

(İbrayev 2002:87)

5.2. Nevruz konulu Şiirler

NAWRIZ KÜNİ

Kün şuwakta mawjırap,
Bürgiştep yeski kurımın,
Aymalap uljan balasın:
"Karağım, sawlem, kulınım!
Kıskı ızğarda bürisip
Mügedek bolıp ölip yen
Janarsın dep jaz tuwa,
Keneptek köylek tigip yem,
Kalın kar yerip suw bolıp,

Saysalalar gürilder
Kök şöbi sığıp jelkildep

Yerten düniye külimder
Külimder düniye oynarsın

Küren tayın at bolıp,
Böygege kossan, kelersin",
Jurttan jeke tak bolıp,
Kolda ırşığı, bükşendep

Kempir keldi şuwakka:
Şalım kaytpay küttirdi,
Ketip yed mına suwatka,
Kün şırayı kelin-aw,

Ja bolıp kalğan sekildi. -
Aytbakşı, yene, nawrızğa
Astın ba köje yetindi? -
Askan boldum birdeme,

Kök attın salıp şekesin.
Aide Özin kurmısın?
Kılmın- kılmm yetersin? -
Nawrızdı toylar ne küy bar,

Ulı künde üydeme!
Tay dey me sağan joğındı!
Guw, guw, guw... ângime..
Berkimbaydın üyinde

Bıyday köje bulanıp
Bırjıyya psken küyinde.
Kuttı bolsm nawrızın

Jana tilek Jana jıl
Samarkan tasın yerigen
Nawrızdın toyı dedi- bul...
Şaldar kirdi kneske,
Bayağıdan bastaldı
Kınınan pışak suwırıp,
Şal koluna bastı aldı

(Eker 1993:42-43)

NAWRIZ ÖLENLERİ

Ulıs küni kazan tolsa,
Ol jılı ak mol bolar,
Ulı kişiden bata alsan,
Sonda oljalı jol bolar...
Ulıstın ulı küninde,
Bay şığadı balbırap,
Kasında jas jetkinşek,
Tulımşağı salbırap,
Bölbişe sığar balpıyıp,
Kündigi basta kaykıyıp,
Kelinşek sığar kerilip,
Sâvkelesi sawdırap.
Kız şığadı kılmayıp
Yeki közi jawdırap.
Ak bökenbey sarkırap.
Kul kutılar kurıktan,
Kün kutılar sırıktan,
Ketik ıdıs şömiştin

Buwı keter burkırap.

(Eker-Abatoğlul993:42-43)

NAWRIZ TILEGI

Birewim yekew bolıp mal kosıldı,
Korağa buzalw, lak, kozı doldı.
Izğarlı suwık kıstın kari kemip,
Aspannan kün külimdep şıraydı ondı.

Uzamay kar da keter, jaz da bolar,
Say-sala kürildesip suvga tolar.
Bölenip jer jibekke, mun kulpırıp
Şalğınğa kök oraylı awıl konar.
Jaz iyisi bugin keldi, jan jayladı,
Keşeği körgen beynet artta kaldı.
Ömirge jan joldar aşatuğun
Jana jıl bügingi kün jazdın aldı!

-Katın. tur. köjendi as, basındı sal
Keleyin tüske şeyin men jayıp mal
Jana jıl dilek küni, ömir basi
Toyınsın bügingi kün jas balalar.

Bas koskan şaldar, jastar bölek bölek
Kamdanğan üy kojası meyramdı yalep
Şarnı şaykaldırıp alıp keldi
Şaldardan yendi buğan bata kerek

Aksakal ,,ıyla amin" batandı ber,
Köpersin kögergende yenbekşi yel
Birmalın keler jılga yekew kılıp
Kasipke jumsalmağan kalmasınyer

Bereke künnen künge tasa bersin,
kedeydin üstemdigi asa bersin
Kuş kasıp uyımdasıp, kağambolıp
Yel örlep, ilgeri ayak basa bersin

(Eker-Abatoğlul993:42-43)

6. KIRGIZİSTAN

6.1. Nevruzda Söylenen Şiirler

6.1.1. Tekerleme

"Yeri delerek çimen çık,

Memeleri delerek süt çık,
Kazığa kulun başlansın,
Sabadan koku çıksın,
Koşturup topuz almadan
Halkım sağ salim olsun.
Yeri delerek çimen çıksın,
Memeleri delerek süt çıksın,
Çocuksuzlar çocuk sahibi olsun,
Bebeğin ağlayan sesi çıksın"

(Akmataliyev 2002: 22)

6.2. Nevruzda Konulu Şiirler

Beştogool Nooruzdun
Bakıloo baştalışı
Eski cıl menen canıcıldın
Cankırap atalışı
Ay aalamdı canılap
Allanın Nooruz canırat
Nooruzdamada bayçeçeke
Kar türtüp çıgat
Bayçeçekey mayram eken
Kazanı tolo ayran eken

Kaynatıp baarı sümölök
Karı, caşta sayran eken
Beştogool'do cez geldi.

Türkcesi:

Beştogool Nevruz'un
Nezareti başlangıcı
Eski yıl ile yeni yılın
Parlak bir ada sahip
Bütün beşeri alemi yenilenir
Allah'tan Nevruz yenilenir
Nevruz'lamada kar çiçeği
Karı delerek çıkagelir
Karçiçeği bayramı
Kazanı dolu yoğurt
Kaynatır hepsi sümölök
Koca-yaşlı herkesin bayramı
Beştogool'da bahar geldi.

(Kırbaşev 2000)

Keldi Nooruz,
Boldu aalam alasal,
Kündün nuru tökülüp
Kıldı çerdi güldüv şan.
Ölbögön kulga boldu caz,
Konom desen:
Mına maydan,
Carkıragan suluv caz.
Keldi Nooruz,
Cer caşardı karasan:
Dovla baydan.
Tolubatat alasan.

Berbese bay,
Bar go Kuday
Alıp beret sıyınsan.
Keldi Nooruz
Bizder kütkön muruntan.
Cer enebiz nan beret
Can alınça urunsan.
Tilek kılgın,
Şilen bergin
Meer tögöt sıyınsan.

Türkiye TÜrkcesi

Geldi Nevruz
Oldu âlem kokulu
Güneşin nuru dökülüp
Kıldı yeri güllü İhtişam.
Ölmeyen kula oldu yaz,
Konayım desen:
İşte meydan,
Parlayan güzel yaz.
Geldi nevruz
Yer yeşerdi bakarsan:
İşte zenginden
Doluyor alırsın.
Vermese zengin,
Var ya Huda
Alıp verir sığınsan.
Geldi nevruz
Bizler bekliyorduk Önceden.
Yer anamız ekmek verir
Gücünün yettiğince uğraşsan.
Dilek kılın:
Çok ver
Sevgi döker, sığınsan. (Akalın 1992:447)

9. ÖZBEKİSTAN

9.1. Maniler

Yiğitler: Qızlar zül fi kemelek,
Belleride cemelek,
Körib közin qamaşar

Feriştemi ya melek?

Qızlar: Fekekten tüşgen melek
Biz bilen tutış bilek!
Pişireylik sümelek,
Dilimizde yaxmelek...

Birlikte:Uçıb keledi leylek
Köçib keledi leylek.
Eriptimi yerde yax?
Tügeptimi yaxmelek?

Qızlar: Arğımçağ-u arğımçaq
Tartıb keldim yavurçaq.
Nevroz kümi mehmân köp
Nân yapaylık cırq oçaq.

Yiğitler: Arğımçağ-u arğımçaq
Arğımçağım oyunçaq
Arğımcaqm tebretmes
Yiğitler yalgav, çarçaq!

Birlikte: Arğımçağ-u arğımçaq
Halqa üzilsa çataq.
Safımız buzılmasın
Qolınnı bergil, ortaq!

Türkiye Türkçesi:

Kızlar saçı kelebek
Bellerinde örgüler
Görünce gözün kamaşır
Peri mi yoksa melek?

Felekten inen melek
Bizimle bilek tutuş!
Pişirelim sümelek
Gönlümüzde don...

Uçarak gelir leylrk
Kucaklayarak gelir leylek
Erimiş mi yerde buz
Bitmiş mi don?

Salıncağım salıncak
Çekerek geldim
Nevruz günü konuk çok
Ekmek yapalım kırk ocak.

Salıncağım salıncak
Kızlarımız gözbebeği
Alev gibi yanarlar
Gücün yetse, alıp da bak!

Salıncağım salıncak
Salıncağım oyuncak
Salıncağı sallamas
Gençler tembel, yorgun!

Salıncağım salıncak
Çember koparsa kötü

Saflarımız bozulmasın
Elini versene arkadaş!

(Devlet-Naskali 1999:32-33}

9.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

9.2.1.Alkışlar

Eski yıl getti
Yeni yıl geldi
Daşkazanlar dizilsin
Sumalaklar süzilsin
Buğdaylar pişib çok ölsun
Emeğimiz as ölsün
Ana yurdımıuz bağ ölsun
Puzki ruzimiz dağ ölsın

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Nevruz geldi yaz geldi
Durna geldi, gaz geldi,
Yemyeşil car bağlardan
Bülbül deyin evaz geldi
Nevruz geldi bu gece
Pişirin Nevruz goca
Gocavi şirin momolara
Veraylik cuft coca "

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Gül Nevruz çeçegida
Belançak var yar yar
Belançaknun başida
Gelinçek var yar yar,
Gelinçaknun yüluna
Çeçek saçay yar yar
Şu Nevruzde sevgime
Gönlüm açay yar yar"

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Lala lala lalacan
ösar cayın delade
Lala lala lalacan
Cıdaş berdin calaga
Lala lala lalacan
Çakmakdan korkmağın
Lala lala lalacan
Çaladan korkmağın"

(Muradoğlu 1996:288-289)

"Amanlik hey amanlik
Etdik nevröza
Unutilsin yamanlik
Kut ver, rizk rüza

Yurta tinçlik söraymen
Cahana ciray
Su ayamni kutlay dep
Undirdİm buğday"

(Muradoğlu 1996:288-289)

9.2.2.Oyun Tekerlemeleri

"Ho ho -lab çinkirar
Bar-ho -o - o- o
Gel- ho- o - o — o
Eşitmadim demanlar
Eşitganlar getmanlar
Eşitganlar getmanlar
Sayıl başlanır
Nevruz başlanır
Bar-ho -o - o- o
Gel- ho- o - o - o

(Muradoğlu 1996:288-289)
Bay çeçeğim asaldır
Bahar gözal feslidir
Gelva göğlam Nevruzu
Sumalaklar asaldır"

(Muradoğlu 1996:288-289)

9.3. Nevruz Konulu Şiirler

Yana nigahımınüz misali çaman
Yar vasli yüz koklam navrozça ekan
Bul küni kulbamız kuyaş hanası
Közimizdan barlık çıragi ravşan

Pastda köp ekinzar üstida asman,
Har kökat bahari özgadir ayan
-Nega közin yumuk- desam bugdayga
-Cim közim onida- dedi tegirman.

Bu çamanga kimin tüşibdi yolı
Bardır bu bahardan arzular moli
Ma'yus dil bilan ham şadman yanında,
Sinik közgünin ham bardır on soli.

Çaman şavkı uydançıkardı bir kün,
Gülga sehr kördim lalada afsun,
Nargız çıgarımga ot taşlab ötdi
Közimni baharu, özimni macnun.

Bedil

(Ziyadan 2000:496-497)

Turon üzük bölsa Özbekiston köz
Üning tarifiga yöqtur boşga söz

Türki millatlarning içida feruz
Hürlik tımsolining özısan Navröz!

Har bır honadonda bayram nafası
Şoir şen yaigrar hafız naması,
Taralar yangibaht küyining sası
Bahorning ilk aykgan sözısan
Navröz!

Tınmay aylanadıbu çarhıfalak,
Husndor qızlarning soçı camalak,
Öttız beş saatta pışar sümalak,
İnsonning ilk rızqu rözısan
Navröz!

Her inson taqdırga şükrona
Sening kelişingni kutlar atay'ab,
Bağrıga oladı seni avaylab,
Oşıqningsen savganqızısan
Navröz!

Yangi kün emasdır biz üçün
befarq
Gözal tuyğularla doim aylar ğarq
Yaşıl bayroğini kötarganda şarq,
Bahorning ilk aytgan sözısan
Navröz!

(Kabul 1996:222)

Kün hâmâlga kirdi ersâ âlâm
nâvrûzi,
Keçti bâhmân zâmhârim qış,
qamadi qâri, buzi
Kün kelü mift artib tirulur ölmiş
câhân,
Yeğ bedizlâb naqş birlâ bezânür
bu yeryüzi

(Gün hemele girince, âlemin
başladı Nevruzu,
Geçti behmen kara kış, kalmadı,
karı buzu,
Gün gelir bin güzelliği artarak
dirilir ölmüş cihan
Süslene, nakşedilerekbezenir bu
yeryüzü.)

(Kuşkartayev 1987: 91)

Dargınlık zamanı değil,
küskünlüğü bırak, haydi kalk!
Sümeleğe bahşedilen dehseri
kazanı kur!
Nice kara kıştan kurtulup çıkmıştır
Ömür.
Şimdi koşup geldiğin Nevruz,
mübarek olsun sana!

Nevruz'a bak!

Göğsünde kimleri açtığı yaraların izi var!
İskender'in, Kutayba'nın, Cengiz'in sapladığı silahlar var.
Badem çiçeği üstünde daha nice gözyaşı var?!
Çust doppi giydiğin Nevruz, mübarek olsun sana!

(Şârahimov 1997:74)

Sen bizni keçirgin ey, Nevrozımız,
Ğafletde çalğıdı ul kün közimiz.
Yüzinge şapalaq tartıb yubardık,
Şorpaxta hasamız endi özimiz.

Türkiye Türkçesi:

Sen bizi bağışla ey, Nevruzumuz,
Bilmezliğe battı o gün gözümüz.
Yüzüne bir tokat patlatı verdik,
Pişmanlık içindeyiz şimdi kendimiz.

(Özbek şairi Abdulla Aripov)

(Devlet-Naskah: 1999:31)

Nawrez
Bowlangab toprakka sançılsa saban,
Çöllerge koyların caydırsa çoban,
Sewinem körip men Nawrez kelgenin,
Ayatını selyamlab küneş kulgenni.

Nawrez o-tarlaga birinci adım,
Yürekten sezdire hoş ememk

Turon üzük bölsa Özbekİston köz
Uning tarifiga yöqtur başqa söz
Türki millatlamıng içida feruz
Hürlik tımsolining özısan Nevroz!

Har bir honadanda bayram nafası,
Şair şen yaigrar hafız nağması,
Taralar yengi baht küyining sazı,
Bahorning ilk aykgan sözısan Növröz!

Tınmay aylandı bu çarhıfalak,
Husndar qızlarnıng soçı camalak,
Öttiz beş soatta pışar sümalak,
İnsonning ilk rızqu rözısan Navröz!

Har insontaqdırga şükrona aylab,
Sening kelişingni kutar ataylab,
Bağrıga oladı seni avaylab,

Oşıqning sen sevgan qızsan Navröz

Yengi kün emasıdır biz üçün befarq
Gözal tuyğularga doim aylar ğarq,
Yaşıl bayroğını kötargan şarq,
Bahorning ilk aytgan sözısan Navröz!

Nur Ali Kabul

(Kabul 1996:227-228)

Gülmanda küldi gunçalar ul gunça-i handan kani,
Aşıklar ayşın faslıdur ul lalaruh canan kani,
Körganda har bir hhandasın min boldi mendek bandası
Yüz mürdaga candır lebiul dardıma darman kani,
Derlar ki gamı tark etip, aram alış tadbirün et,
Tadbir üçün sen natavan, ey telba bu imkan kani,
Bahtu nasibdin zavk ila abdan kanıb hızr içdi suv,
Ahdardı iskandar kezip abı hayat canan kani,
Dep edi menga hukmran, can bermasan yokdir aman,
Kilgum fida farmanga cani ul yarı befarman kani,
Sabr aylayu bol hakisar, vaslımga yetkaysan dedin,
Ne dep edin kıldin barın ul vadayü ehsan kani
Fursatni bay bersan ağar, yol biz tamanga kalmagay,
Mahfiy hal sorguçi ul gamzalı mücgan kani,
Bundan burundak har zaman hamdardlarından men edim,
Husrav kanı ul on, ul dam ul ahd ul ahd ul payman kanı?!

Husrev Dehlavi

(Ziyadan 2000:498)

Bahar ayyamıdır dağı yıgıtlıknin revanıdır,
Ketur sakıy şarabı nabkım işrat zananıdır
Gahi sahrı uzarı lala şandın erür gülgün
Gahi sahnı çaman gül çehrasıdın arguvanıdur.

Yana sahnı çaman boldı münakkaş rangı güllardın
Magarkim sun'in nakkaşga ran imtihanıdur.
Yüzün ey sarv canım gülşanının taza gülzan
Kadın ey gül, hayatım bağının sarvı ravanıdur,
Ne yerda bolsan ey gül andadur gün canı Baburnın
Garıbınga tarahum aylagınkim andıcanıdur.

Babur

(Ziyadan 2000:499)

Cılva körsatdi çü ul sarvı dilara bag ara
Çaşmı kumrı boldı bir çaşmı tamaşa bag ara
Sürmagün çaşmı nazar saldı gülistan ahlına
Hasratındın kaldı nargıs közi şahla bag ara
Arazı gülgün ila kıldı çaman sarı hıram
Gül yakasın çak aylab, boldı rasva bag ara
Sarvı gül ruhsarım ila bozmı işaret dep bahar
Sarv bırla güldin etdi camı mına bag ara
Lala yanlıg dag boldı gül cemalı raşkdın
Daglık güllardın oldı sayrı sahra bag ara,
Nahli kaddihiclatındın boldı suv sarvıravan,
Ayladı fevvaralar carıy sarapa bag ara
Sayr üçün kaygan kadam deb sabzai habidadın
Har taraf bir farşi mahmaldur muhayya bag ara
Kördi ul sarvı dilara kamatı mavzununi
Sarv kaddin kıldı kumrular tmanna bag ara
Sen bukün handansen, ey gül, Nadira dildarsız
Yılamakdmdur bulutlardek muhayya bag ara

Nadira

(Ziyadan 2000:500)

Muvafik kildilar, bolmi'ş magar nâvroz ila

bayram,
Çaman sarvi yaşnî" hil'at menin sarvi

ravanim ham,
Çaman sarvi' kalip hayran, menin sarvim,

kili'p cavlan,
Anin şaydasi bir dekkan muna şayda

bari'alam,
Çaman sarvi kalip bebâr, menin sarvim

bolub dilbar
Ani yel âylâban muztâr bu yeldin sekretip

adham,
Konub ul sâ'rv üzra bülbül, çekip gül şâvkîdi'n

gülgül,
Bu sârv üzra açilîb gül, ana terdin tüşib şâbnâm,

Kilib ahim sâri" pârva buyan mayl etmadin

Kat'a
Sâbadin ey kadi ra'na bolur ham sârv gâh-gâh ham

Dimag îçrâ mây, ey sakiyki barmen

âsru muştaki'
Ki ânda sârv ham bakiy emâs, gül ahdi'

ham mâhkâ'm
Nâvâiy, kuyin et mânzil yüzü kâddiga

bol mayil,
Ki' bağ etmâs seni' huşdil gülü sârv

âylâmâs hüsranı

Ali ŞirNevai

(Ziyadan 2000:495-496)
Bülbül Navroz Tilînden Gazal Okuganı

Kim ey gül gülşân 'icra taza bolgin
Cahan içra baland avaza bolgın

Seni' sevgan hamişa şad bolsun
Senindek kâygydin azad bolsun.,

Seni istâgan ul mıskini gâmhar,
Visalindin esun bar ahiri kar

Nigarîm, men ul beçerâdürmen
Ki hacrin câbridin avaradurmen

Yanar ot içra ortab hanligimni
Kulun boldim koyup sultanliğimni

Egârçî şah edim emdi gadamen
Gariblik birlâ mübtâlamen

Gâribu bekasu miskinmân ey can
Gârîbu aşku gâmginman ey can

Senin ümidine keçtim çahandîn,
Kecip avvarâ boldim hanumandin,

Garîblar nalasindin bolgin agah
Ki hirmansoz erur ahi sâhârgah

Aya, ey kün menizlîk, müştari hal
Köz üci birlâ bâkkinım nedür
hal?

Kim âygây şarhi halimni katinda,
Çü badi subh etmâs hâzrâtîndâ

Yüzüm körsan mâgâr bilgâysân ey yar,
Ki hacrında neçün durman giriftar

Sen andak masnâd üstindâ kadâhnuş
Men mundak asîru zaru mâdhuş

Sen ândak nazu işrat birlâ angez,
Men uş munduk sırışkım bırlâ hunrez

Sen ândak tâhtu baht padşahî
Menu faryadü ahi subugahi

Erür hacrin otindâ takatim tak
Bolubturmân bukün rasvaî afak

Yüzün körmây gamindin nuri canim
Fâlakdin aşdi faryad figanim,

Tarâhhum vâktidur ey yar ey yar!
Garıbka râhm kil, zinhar, zinhar!

Lütfi

(Ziyadan 2000:495-496)

Osmondagi sağa yulduz
Oy bölaman deydi-yo

Qarı kampır upa rürıp
Qız bolamam deydi-yo

Turnovlardan erisa muz
Soy bolaman deydi-yo

Qırçamğı ot yeni Gün'de
Toy bolaman deydi -yo

Yoş mordikoriş işlab bir kün
Boy bolaman deydi-yo

(Kabul 1996:222)

11. TÜRKİSTAN

11.1. Nevruz Konulu Şiirleri

Nevruz Şarkısı

Noruz kâldi cahanga, cahan bolur

arzanlik,
Yağdılar abensan, buğdaylar bolur
danlik.
Aç-oruk ham kâmbâgâl barçisi
bolur nanlik,
Nanga toyup har gaday öyüda
kİlur hanlık,
Tohular tuhum basip, çöçilâr
künidur bu kün

Kâldi noruz yil başi, kâtti könülnin
çirkini,
Noruz diban kilurlar, haturlarının
türkini.
Güllâr kisip kiz-ogul âgri koyar
bökini,
Melis kilip oynişar acur könül
mülkini.
Kayu-mehnatlâr ketip, yayraşur
kündüz bu kün
(Rahman 1995:222)

12. TÜRKİYE TÜRKLERİ

12.1. Maniler

Aşık söyler saz anlar,

Bülbül gülü yaz anlar.
Elden düşsün kalemin,
Ölüm emri yazanlar.

(Nebiyevl992:45-46)

Bahçelerde yaz oldu,
Bülbül derdin az oldu.
Söyle dedim ağladın,
Bu nasıl avaz oldu.

(Nebiyev 1992:45-46)

(Nebiyevl992;45-46,
Bu yerler tala yeri,
Burç y eri kala yeri.
Kıyamet o gün kopar,
El göçe kala yeri.
(Nebiyevl992;45-46)
Kış çekilir yaza bak,
Gökte süzen kaza bak.
Baktı aklım apardı,
Giden servinaza bak.

(Nebiyevl992:45-46)

Yıl dolandı geldi yaz,
Bülbül etti güle naz.
Aklım başımdan aldı,
Buradan giden servinaz.

(Nebiyev 1992:45-46)

Kış yolunu yaz kesti,
Karını beyaz kesti.
Gece durdum keşikte,
Ellerim ayaz kesti.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yaz böyle,
Bahar böyle yaz böyle.
Kitabın ne suçu var,
Hudam demiş yaz böyle.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yaza n'oldu,
Kış geldi yaza n'oldu.
Aldı eline kalem,
Bahtımı yazan oldu.

(Nebiyev 1992:45-46)

Yazı budur,
Baharı yazı budur.
Ben bunu kimden bilim,
Alnımda yazı budur.

(Nebiyevl992:45-46)

12.2. Nevruzda Söylenen Şiirler

12. 2.1.Oyun Tekerlemeleri

Bu gece Nevruz gecesi
Bu baca devlet bacası
Verenin oğlu olsun
Vermeyenin kızı olsun

Adı Fatma olsun
Kaşları çatma olsun
Bacadan düşsün "Paaat"etsin!
Yumurta!...Yumurta!

(Korkmaz 2000)

2.3. Nevruz Konulu Şiirler

12.3.1. KOŞMALAR

1.
Bu gün sultân-ı nevruz-ı Ali'dir,
Fürûzât-ı ezel hep müncelîdir.
Esen bâd-ı hevâ cennet yelidir

Eriştik subh-ı firûz-ı safaya
Selam verdik Aliyye'l- Mürtezâ'ya

Hârem-i Ka'be'de Şâh-ı vilâyet
Bu gün pirâye bahş oldu vilâyet,
Bu gün idi şeref buldu hilâfet
İsabet etti sâd ahter fezaya
Selam verdik Aliyye'l- Mürtezâ'ya

Bu gündür âşıkâna hacc-ı ekber,
Salât ü savma kâfi zikr-i Haydar
Peyâpey badeden sâkî zekât ver

Namazı meyle uğrattık kazaya
Selam verdik Aliyye't- Mürtezâ'ya

Nasip oldu şükür girdik huzura,
Nesât olsun bu reşk-âver sürura;
Gelen sâkî-yi kevserdir zuhura

Bu bir gündür, veda ettik gazaya
Nişan verdik dümûdan Mürtezâ'ya

Erenlerden bize kaldı bu devlet,
Eder mi sâlikânı çarha minnet?
Hayâl etmek abestir başka cennet.

Çıkıp firdevs-i nevruz-ı fezaya
Selam verdik Aliyye'ı-Mürtezâ'ya

Eder Fahrî kulu arz-ı niyazı,
Ayağa hemdem eyle- sâki-yi razı,
Muhibbânın muhabbettir namazı

Salât-ı sad- hezzâr âl-i abaya
Peyâm olsun Aliyye'l-Mürtezâ'ya

İzmirli Derviş Fahri
(Makas 1987:36)
2.
İhsan Sofrası açıldı
Eriştik Sultan Nevruz'a
Aşkı âleme saçıldı
Eriştik sultan Nevruz'a

Gönlümüz sevinçle doldu
Canlar cananını buldu
İklimimiz bahar oldu E
riştik sultan Nevruz'a

Meldana çerağlar yandı
Bütün mevcudad uyandı
Kainat nura boyandı
Eriştik sultan Nevruz'a

Sular çağlayar coştu
Dem ile devranlar hoştu
Damlalar deryaya koştu
Eriştik sultan Nevruz'a

Sevdik sefa sünbülünü
Şad ettik can bülbülünü
Kokladık aşkın gülünü
Eriştik sultan Nevruz'a

Selat, selam ettik Şah'a
Sarıldık Resulullah'a
Secde eyledik Allah'a
Eriştik sultan Nevruz'a

Rıza'yla ayağa kalktık
Doğan nur ayna baktık
Sonsuzluk bahrine daldık
Eriştik sultan Nevruz'a

Ali Rıza Köseoğlu
(Sezgin 1999-292)
3.
Mey-perestin yine şad olduğu devrân geldi
Sâkî-yi bakîye de zevk ile seyrân geldi.
Açılıp lale ve sünbül kamusu buldu necat
Yeniden cümle eşyaya bu dem can geldi

Öterek bülbül ile cümle tuyûr buldu sürür
Ol çemenzâra da şebnem düşerek etti gurur:
Çağladı, zevk ile doldu dereler etti mürur
Şad olup cümle helâik, âleme imkân geldi.

Geldi dünyaya bu dem lütf u adaletle Ali,
Nura gark oldu hemânarz ü

semâvat ü celî
Cümlece ins ile cin yüz sürüp dedi beli,
Ehl-i İslama bugün vahy ile Kuran geldi

Kutladı huri, melek her birisi şad oldu,
Ehl-i şî'a sevinip, cümlesi dilşâd oldu
Üzülüp kavm-i Yezîd hüzn ile nâ şad oldu,
Mü'minin kalbine lâ-şekk nur ile imân geldi,

Etti da'vâ-yı nübüvvet o zaman zât-ı Resul,
Bağrına bastı Ali'yi şükr ile etti vusul.

Derdi lütfetti Hûda, buldu muradında hâsıl,
Bize bu şîr-i Hûda hayret-i Hakk'tan geldi.

Hüsniyâ şükredelim geldi yine bu eyyam,
Verelim âl-i Ali'ye sıdk ile biz de selam.
Gülelim söyleyelim edelim zevk-i müdâm,
Bizlere nûr-ı Ali hüccet-i burhan geldi

Hüseyin Hüsnü Erdikut BABA
(Makas 1987:32-33)

4.
Alim yata yata âleme doldu,
Uyan Alim uyan, zamanını geldi
Yürekteki yağlar yandı, eridi
Uyan alim uyan, zamanın geldi

Yeşil elvan gibi bendinden bgoşan,
Hay imdi merd ile savaşa düşen
Eğlerler Düldül'ü Zülfıkâr kuşan
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'm aşkına,
Bahçede açılan gülüm aşkına,
Kerbelâ'da yatan imam aşkına
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Kerîm dedem gitmek ister nevruza,
Alaydan ayrılmış ördeği yüze,
Bir de niyaz ettik sultan nevruza
Uyan Alim uyan zamanın geldi

Kerim Dede
(Makas 1987:28)

5.

Bin izz ü nâz ile eyâm-ı bahar
Kûh-i nezâketten gösterdi seri
Kahraman zemheri, efe rüzgâr
Çekti taburunu kıldı şeferi

Beyaz çiğdem baş gösterdi cihâna
Hamsın kılıç çekip girdi meydâna
Gazi sarı çiğdem batmış al kana
Fethetti hamsini aldı şeheri

Sâhir berde'1-acuz gördi bu hâli
Topladı başına yedi kiralı
Sihr için çiğdeme açarken falı
Hâce benefşe geldi ileri

Başladı çekmeye "Kahhâr" ismini
Yazdı bir vefk içre ism ü resmini
Kaldırdı ortadan anın cismini
Berde'1-acuz üzre buldı zaferi

Çiğdemle benefşe bir nice eyyam
Soğuk korkusundan sürmedi ahkâm
Teşrifine hasret çekerken encam
Nevruz Sultanının geldi haberi

Baş eğmiş rükû'da ezhâr-ı yıldız
İbâdetle meşgul geceyle gündüz
Kendi âleminde dervişan Nevruz
Varup dağ başına atmış minderi

Yakdı ciğergâhım âh-ı Kerbelâ
Kaybetti on iki şahı Kerbelâ
Hûn-i Haydar gâhi çâh-ı Kerbelâ
Yetim âşıkların oldu ezberi,

Ali Kadri Baba
(Cunbur 2000:87-88)

6.

İşte keldi İlkbahar...
Ne buz kaldı ne de kar.
Boş kalmasın koralar.
Navrez, navrezım mübarek.

Doksan çıktı, girdi Mart.
Ne yalasın atay kart
Çık da çölge tuhum at.
Navrez, navrezım mübarek...

Tarlalarını sürüyük,
Arpa, mısır egiyik,
Terek, fidan tigiyik.
Navrez, navrezım mübarek...

Bereketli yıl olsun
Küzde ambarlar tolsun.
Her şiyimiz bol olsun.
Navrez, navrezım mübarek...

Pir Sultan Abdal
(Devlet-E.Naskali 1999:32-33)

7.

Sultan nevruz günü cemdir erenler
Gönüller şaz oldu ehl-i imanın
Cemâl yâri görüp doğru bilenler
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Cümle eşya bugün destur aldılar
Aşk ile didâra karşı yandılar
Erenler ceminde bade sundular
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Erenler dergâhı rûşen bu günde
Doldurmuş badeyi sunar elinde
Susuz olan kanar kendi gölünde
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Sultan Nevruz günü canlar uyanır
Hal ehli olanlar nura boyanır
Muhip olan bugün ceme dolanır
Himmeti erince Nevruz Sultan'ın

Pir himmet eyledi bugün kuluna
Cümle muhip bugün cemde buluna
Cümle eşya konar kudret balına
Himmeti erince Nevruz Sultan'm

Aşık olan canlar bugün gelürler
Sultan Nevruz günü birlik olurlar
Hallâk-ı cihandan ziya alurlar
Himmeti erince Nevruz Sultan'm

Pîr Sultan'ım eydür erenler cemde
Erenle çeşmim yaşı her dem bu demde
Muhabbet ateşi yanar sinemde
Himmeti erince Nevruz Sultan'in

Pîr Sultan Abdal
(Öztelli 1983:297-298)

8.

NEVRUZ1YYE

Erler geldi bize mihmân olarak,
Nevruz bayramım kutlamak için.
Şahın meydanında erkân kurarak
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bir yere cem oldu ehl-i meveddet
Süedüler demlerin bunlar akıbet
Sakiler sundular câm-ı muhabbet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bugün mevcudata gulgule düştü,
Çemenzâr zeminden taşraya göçtü,
Bülbüller şevk ile güller üştü,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Bugündür mevlûd-u Şah Velayet,

Bugün izhâr oldu nûr-u nübüvvet,
Bugüne mü'mînler eyledi hürmet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Gösterdi rûyini burc-ü Hamelden,
Şems-i burcu safabahş oldu andan
Yaz eyyamı nîşan verdi bahardan,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Kâinat zevk ile sürura daldı,
Münkir münafıklar hayratte kaldı,
Rahsederek şia semaa kalktı,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Teberra ehline ederk lanet,
Mühibbân pür neşe olmuşlar sermesi,
Hüsnü'ye bir dolu etmişler hürmet,
Nevruz bayramını kutlamak için.

Hüsnü Baba
(Oytan 1960:65)
9.
Lâmekân ilinden bir seda geldi,
"Nevruzunuz canlar mübarek olsun.
Kalb-i mü'minâna bir sefa geldi
Nevruzunuz canlar mübarek olsun.

Vilâdet günüdür hak Murtezâ'nm,
Şemşîr-i kudretle ol kibriyânın
Na'ra-yı Haydar tek açıp dehânın
Nevruzunuz canlar mübarek olsun.

Bu gün huruc eder cümle mevcudat,
Bu dem kıyam ederyevm-i arasat;
Bu demde açılır mü'mine mir'at
Nevruzunuz canlar mübarek olsun.

Zirûh, gayri zirûh başkeser şaha,
Bu dem izin alıp gelirler caha;
"Fescidü" emriyle ol yüzü maha
Nevruzunuz canlar mübarek olsun.

Bunda hadân olur kalbi mükerrer,
Göz yaşları olur la'l ü mücevher,
Lâ'net et Yezîd'e ey Didârî kemter
Nevruzunuz canlar mübarek olsun.

Didârî
(Makas 1987:34)

10.
Evvel bahar oldu açıldı güller,
Nağmesâz olmuştur bütün

bülbüller
Yüz göstermiş bize lâle sümbüller
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Dünyaya gelmiştir bu günde Ali,
Budur erenlerin kararı, kavli,
Bu demdir cemî-i müşkilin halli
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Bakın asumana nurlar saçıyor
Arzdaki çemenzâr çiçek açıyor
Cümle alem gamı atıp kaçıyor
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Bir arada şükür nice kardaşlar
Kurulmuş sofralar, kaynıyor aşlar,
Gülçehre sakiler döndürmüş
başlar
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Sakiler cem sunar cam-ı Ali'den,
Nûş edenler zevka erer velîden
Erkân olmuş bize nur-u celiden,
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Emevî güruhu bitmez bu zevki,
Ali'yi sevenler gösterir şevki;
Mes'adet demidir bu demler saki,
Nevruz bayramınız mübarek olsun

Şükrü Baba, hemdet, erdik bu
deme,
Gönüller girmiştir bağ-ı İrem'e
Verilmiş zevk ile sebâ âdeme
Nevruz bayramınız mübarek
olsun.

Hüseyin Hüsnü Erdikut Baba
(Makas 1987:31)

11.
İlâhi ne mes'ud gündür ki bugün
Muhibbân şevk ile eyliyor düğün,
Doldur saki hemen bâde-i gülgûn
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Bakın gûhisâra yeşiller giymiş,
Lâleler pür-neşât kemâle ermiş
Emevî güruhuna mes'âdet
neymiş?
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Sultân nevruz bizim
bayramımızdır,
Tekke-i fakrımız seyrâmmızdır,
Devreylesin sağar ki kammızdır
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Şükür erenlere niyaza girdik,
Çekildi gülbanklar, hazreti gördük;
Hamd olsun bu yevm-i mes'ûda
erdik

İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Bakın matem donun çıkarmış semâ,
Buluttan eser yok, ne rengin hevâ,
Bihakkın mürşidim Ruhi Bey Baba
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

Fahrî nevruzumuz tebrik eyledi,
Mürşîd-i müşârım gel söyle dedi,
Bârekallah erler nasîb eyledi
İhvan nevruzumuz mübarek olsun

İzmirli Derviş Fahri
(Makas 1987:35)

12.
Çiğdem der ki ben elayım
Yiğit başına belâyım,
Her çiçekten ben âlâyım
Benden âlâ çiçek var mı?

Al baharlı mavi dağlar
Yarim gurbet elde ağlar

Lâle der ki be hey Tanrı
Benim boynum neden eğri
Yârden ayrı düştüm gayrı
Benden âlâ çiçek var mı?

Al baharlı mavi dağlar
Yarim gurbet elde ağlar

Sümbül der ki, boynum uzun
Yapraklarım düzüm düzüm
Ak gerdana beni düzün
Benden âla çiçek var mı?

Al baharlı mavi dağlar
Yarim gurbet elde ağlar

Nevruz der ki, ben nazlıyım
Sarp kayalarda gizliyim
Mavi donlu gök yüzlüyüm
Benden âlâ çiçek var mı?

(Makas 1987:27)

13.
Gelin ey gardaşlar seyran edelim,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.
Bu zevkle münkiri hayran edelim
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Nerdedir sakiler, sunsunlar bade,
Gönüller zevk ile olsun küşâde.
Eriştik hamdolsun biz de murada
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Geldi sultân nevruz kalmadı,
kalmadı âlem,

Melaik, helaik cümlesi hurrem,
Erenler lütfetti, eyledi kerem,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Bakın çemenzârı süslemiş güller,
Açılmış şakayık lâle sümbüller,
Feryada başlamış şevkle bülbüller,
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Bilin ki bu demdir mes'âdet demi,
Def'etmiş erenler cümle elemi
Erişti bizlere şahın keremi
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Çerağlar uyansın, kurulsun cemler,
Gülbanklar çekilsin, sürüsün demler,
Cünbüşe gelsinler cümle erenler
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Hüsnü Baba candan eyle hiyâzı,
Dem sunsun sakiler, kılsınlar nazı,
Okunsun nefesler, çalsınlar sazı
Ali'nin doğduğu eyyam bu demdir.

Hüseyin Hüsnü Erdikut Baba
(Makas 1987:32)

14.

Bu gün bir nûr-ı kudsî asumana şams-i tabandır,
O nurun dövresinde arş-ı a'zâm şem'-i lem'ândır,
Bu gün bir nevm-i a'zâm asumana oldu nümâyân
Münevver eyledi eflâk, melâik cümle hayrandır.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna bir sedef firdevs-i a'lâdan.
Ferahyâb oldu bülbüller kamu gülzâre handandır,
Bu günyevm-i kübrâdır, melâik cümlesi şâdân
Dönüp mihver hamel burcun, vilayet Şâ-ı Merdân'dır.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihana tâc-dâr-ı kul kefabillah,
Derûn beyt-i rahmanda bu gün ol

şah mihmândır.
Bu gün geldi cihâna kâşif-i esrâr-ı peygamber
Müşerref oldu arifler, hvâric cümle hüsrandır,

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol vasi-yi hakk habibullah,
Okundu sırrı Kurân'ın, rumûz-u bâğ-i bismillah
Kudumiyle müferahtır kulûb-u zümre-i ahbâb,
Ki ruhsâr-ı âdemîde nakşolup nûr-u vechullah

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca İşarettir.

Bu gün geldi cihâna ol hâdî-i nehc-i hidayet,
Tevellâ eyleyen canan tutupdur ayn-i yedullah
Yüzü seb'al- mesânidir sîvüdûharf ıyânıdır
Rümûz-ı hel etâşân, hitaptırnasru'n-minallah

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna hâce-i üstâd-ı Cebrail
Enelhakk sırr-ı tevhidi ıyân kıldı veliyullah ,
Hitâb-ı alleme'l -esma, rumû-ı âyet-i Kuran

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol kasîm'ün-nâr-ı ve'l- cinân,
Kudumundan kılırtebşîrmalâik, hâri hem kılman,
Kurukdu minberi nurdan bihişt-i sahn-ı semâda
Okundu menkıbet şahın ve'n-necm-iâyet-i Kuran

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu

gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün nevruz bu gün şahruz, ali postunda bir sultan,
Açıldı nergis ü güller, bezendi serteser cihan
Kevâkib devr ile bu gün kılıp âlemleri gül-renk
Vücûd-ı menba-ı feyz-i ilâhî şer ile şâdân.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol serîr-i şâh-ı innemâ,
Münevver oldu nurundan kulûb-ı cümle mü'minân
Çerâğ-ı enveri mihr-i durahşân, sure-i v-eftîn
Buruc-ı ve'semâ mehdi kifayet zîver-i imân .

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna evc-i izzet la fetâ Haydar
Müşerref oldu noh eflâk, zemîn ü asuman, ahter..
Beşaret feyz-i kudümle bezendi cennet-i firdevs
Güvâh-ı fazlına kâfi kelâm ve'd-duha yekser

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca İşarettir.

Bugün geldi cihâna kunt ü kenz-en kâşif-i esrar
Nûr-ı vechînden kâinat seririnde olup kişver.(?)
Havada bî-sütun eflâk aram tutmazdı kâinat
Vücûdu olmasaydı arş-ı a'zâm fevkine lenger

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna bir sehâb

bahr-ı rahmetten,
Sirâb oldu kamu gülzâr, açıldı cümle çiçekler,
Nalil'e âteş-i Nemrûd gülistan olundu ol dem.
Sefa gülsen kılar nârı Aliyyu'l Mürtezâ Haydar

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol şahinşah-ı ad men âdâh,
Kudûmiyle müşerreftir gürûh-ı vâl-i men vâlâh.
Vücûd-u cnverî Yâ-sin, hitabı nutk-ı Tâ-Hâ'dır
Cemâli ıyd-i ekberdir, basiret ehline her-gâh.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna kûn fekân-ı ba'is -i icâd
Okundu âyet-i Yuhyi' 1-zam şanına ol mâh.
Cemâli fazl-ı yezdândır, lisanı nâtık-ı Kuran
Dehânı menba '-hikmet, yanağı şem'i mihr ü mâh

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna sırr-ı subhan ellezi esrâ,
Serir-i Ka'be kevseyne göründü pîşuvâ ol şah
Yine şad eyledi hurşîd cihanı serteser cümle
Elem neşrah leke sadrek okundu fahr ile billahi

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bugün geldi cihâna rehnümâ-yı kaaf-ı ve'l Kuran.
Açıldı lev keşif sim, göründü nâtık-ı Kuran
Bihamd-illah ki zulmetten münevver oldu âlemler,
Kalb-i hakk olan canan kılıp ikrar

ile imân

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

Bu gün geldi cihâna ol emîr-i rakk-ı meşûrun,
Okundu mâliki'l mülk, muvahhidler olup şâdân .
İlâhî revzâ-i cennet değil tâ'atta masûdun
Rıza'n ki rûz-i mahşerde diler senden rıza hemân

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir.

İlâhî dîdâr-ı Ahmed, cemal-ı Şah-Merdân'ın,
Rûzî kıl yevm-i mahşerde kamu ahbâb-ı hanedan
İlâhî düvazdeh imâm, çahardeh ma'sûm hakkını
Ayırma dîdâr-ı hakkdan gürûh-u nâzenîn ihvan.

Bu gün nevruz, bugün şahruz, bu gün ıyd-i sa'âdettir
Bu günde kûn fekân emri hamel burca işarettir

Rıza
(Makas 1987:40-44)

15.
Sanki bir aşiyâne-i emelin
Setişip sâye-i mesârında
Söylenip hacle-i baharında
Bir güzide edalı taze gelin

Gibi tüller içinde hande- fürûz
Her sene mavi pembe mor ve beyaz
Bir küçük kâse: bir sahabe-i nâz
Bir güzel çehre: müjde-i Nevruz

Bize eczacı günderirdi; o gün
Onu gördükçe hane halkı bütün,
Sevinirdik çoluk çocuk birdrn,

Geldi işte bu yılda mesrüren
Pembe bir tül içinde mes-i huzûz
Süslü bir kâse; müjde-i Nevruz"

Hüseyin Suad
(TURAN: 2000:353)

16.
Gelin ey nazenin canlar

Bugün sultân-ı nevruzdur.
Safalar sürsün ihvanlar
Bugün sultân-ı nevruzdur.

Bütün mü'min , bütün İslâm,
Bugün etmek gerek bayram,
Hemen sun sâkiya gel cam,
Bugün sultân-ı nevruzdur.

Aliyyül- Mürtezâ Haydar,
Cihân-ı gark-ı nur eyler,
Bütün kurt kuş bunu söyler,
Bugün sultân-ı nevruzdur.

Ali'nin doğduğu gündür,
Bu gün sultân-ı nevruzdur,
Hemen saki kadeh döndür,
Bu gün sultan-ı nevruzdur,

Nice sırlar olup zahir,
Ali'den oldu Hakk bahir,
Şükür eyle sen ey Fahir,
Bugün sultân-ı nevruzdur

Yusuf FâhirAlacr Baba
(Makas 1987: 29)
17.
Toplanın canlar bayram edelim
Bugün Hakk'ın ayan olduğu gündür
Arz-ı cemal edip seyran edelim
Bugün
Hakk'ın üryan olduğu gündür

Allah zuhur etti Ali isminde
Sıfatı göründü zat-ı cisminde
Her efsafı mahfuz hali üstünde
Aşikâre ilan olduğu gündür

Sultân-ı nevruz adı bugünün
Şeriki Muhammed olan düğünün
Neşroldu kokusu vuslat günün
Dost ile imtizaç olduğu gündür

Bu ilânı duyup ağlayan güldü
Uyandı bitkiler zuhura geldi
Bülbül ile gülün kadrini bildi
Âşıkların vecde geldiği gündür

Zeynel bu yola Hak ile yekser
Bugün oldu bayram Allahuekberâ
Donandı âlem tabe serte ser
Dertlinin deva bulduğu gündü

Zeynel Baba
(Güzel 1991)
18.
Gönüller şad oldu ilkbahar geldi,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...
Çemenzâr şevk ile nura bezendi
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Gelin cümle canlar birlik olalım,
Arz-ı niyaz edip dara duralım,
Muhabbet bezminde zevkler bulalım,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Atlattık bu demde gamlı günleri,
Eriştik sefaya, sürdük demleri
Açılınca şahın gonca gülleri
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Ehl-i şî'a bu dem zevk ü sefada,
Birbirikutlular ehl-i vefa da.
Gam bitsin gönüller olsun küşâda
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Hüsnü Baba der ki: Alî'dir şahım,
Ehl-i beyt yolunda fedadır canım,
Bunlarla kâimdir benim imânım,
Nevruz bayramına eriştik yâ Hû...

Hüseyin Hüsnü Erdikut BABA
(Makas 1987:33-34)

19.
VATAN GÜLDÜ
Yine nevruz iyân oldu, karanfil yâsemen güldü,
Güneş değdikçe her lâle kızardı nesrteren güldü.
Baharın hoş riesîminden bugün ruhlandı sümbüller
Dönüp bir cennete yurdu, açıldı cürbecür güller,
Bütün gülşenlere ey dil ngâhbân oldu bübüller

Yaşıl çöller sefaland, çiçek güldü çemen güldü
Elim zûlm ü esaretten hılas oldu vatan güldü

Kemâle çaldığım günden neler gördüm tabiette
Onun esrarı gark etti meni deryâ-yı hayertte;
başım daştan daşa değdi, düşündüm ki hegigette
Hemîşe dâmen-i Hakk11 tutup, Hakk yol geden güldü

Danış, gül gelbden sen de azizi bayramdır
O keşler ki olup daim şehîd- i şâh-ı hürriyet
Cihanda ruhu şad oldu, mezar içre yatıp rahat
Bize baktı ferahlandı, o al kanlı kefen güldü

(B. Bî Riya)

(Makas 1987:26)

20.

Akşamlar aşk olsun bayram gecesi
Bu ayın nurudur sultân-ı nevruz
Fazl-ı şahın budur dilek gecesi
Ne mübarek sultân-ı nevruz

Bayram kutlu olsun açılmış güller,
Konmuşlar meydana garip bülbüller
Esmâ-i Haydâr'ı zikreder diller
Ne saadet bize sultân-ı nevruz

Muhammed Mustafa sultân-ı cihan
Ali'nin sırrını çün kıldı beyân
Hatice sırrından kamusu şâdân
Ruha sefa verir sultân-ı nevruz

Saadet hırkasın büründü Ali
Velayet tacını vurundu Ali
Melek secde etti, bilindi Ali
Nübüvvet sırrında sultân-ı nevruz

Muhabbet şehrinin nurdan yapısı,
On iki imamdır cennet kapısı
Hakk'a secde eder kulun hepisi
Dilekler kabuldür sultân-ı nevruz

Sakî-yi kevserdir ol Şah-ı Merdân,
Sundular kevseri ol demde hemân,
Süreriz demleri yıkılsa cihan
Şah olur kalbimiz sultân-ı nevruz

On dört ma'sum-u pak sırr-ı sırrullah,
Âyin-i cem içre nûr-u nûrullah,
Cümlenin muradın verici Allah
Bizi de şad eder sultân-ı nevruz

Şükrü Baba eyler bu demde şükür,
Nurunu, sırrını kıldı tefekkür,
Muhammed Ali'dir dilinde zikir
Ne mürüvvet bize sultân-ı nevruz

Şükrü Metin Baba
(Makas 1987:29-30)

12.3.2 Kaside

Kaside: I

Nevruziyye der-Sitâyiş-i Musâhib Mustafa Paşa

Zihî nevruz nur -efzâ-yı şehristân-ı mamüra
Bedeldir her demi bin tâbiş-i eyyâm-ı bâhura

Ne nevruz iktisâb-ı irtifa-ı şân idüp hurşîd
Hamelden gün-be-gün eyler terakki âlem-i nura

Ne demdür bu ki ger bin dem güzâr eylese âlemden
Tasâvî mümkin olmaz hâsıl-ı bu vakt-i pür sûra

Zihî nevrûz-ı sultanî ki devr-i feyz-i lutfunda
O denli nur bahş olmakda rûzî şâm-ı deycûra

Elinden yek ser-i süzen düşerse pîr-i sad-sâlin
Bulur evvel nazarda urmadan el şem-i kûfûra

Görüp ikbâlin erbâb-ı dilün bu vakt-i hurremde
Felek dönderdi hâlâ taşt-ı mâhî câm-ı billura

Müheyya kıldı bezmi devr ile peymâne-i şemsi
Yasağ itdi yine cerh ihtiyâc-ı âb-ı engûra

Cihâne ol kadar tâb irdi kim taht-ı Süleymânı
Eğer vaz itseler ser-cümle ceyşile ser-i mûra

Yerinden pây-cünbânî idince yâre yol virmez
İrür evvel kademde Rûm'dan tâ Çîn ü Lâhûr'a

O denlü itidâl-i tabı var eşyâ-yı azdâdûn
Esîri itseler farza ki ilkâ bahr-ı mescûra

Şu resme âb ile hem-çün gül-i sürh imtizac eyler
Ne nâr eyler tecâvüz mâye ne mâ nâr-ı mahrura

Bu demlere letafet şöyle gâlibdür ki âlemde
Sabâ bir kerre sehv ile tokunsa tara tanbûra

İrer guşa kesilmez nağmesi tâ rûz-ı rust-â-hîz
Ki başlar iktizâ-yı tab ile şehnaz u mahûra

Gürîz itdi cüyûş-ı bürd-i nâ-mahsur ser-tâ-ser

Muhalif görinür sûretde bu söz gerçi cumhura

Velî ol mertebe tâbiş-i pezîr-i dildür ehl-i dil
Ki itmezler temenni iktibâs-ı âteş-i Tûr'a

Hararet öyle müstevli ki sûzânı da kâfirdür
Gezer yed-pîşe bî-tâb u kudret pîl-i pirzûra

Yine tabı bu keyfiyetle amma öyle bâr durur
Döker bir berre-i bî-peşm düşse tâb-ı tennûra

Zihî hikmet-i sirîşt san'at-ı pâkîze sâni
İder elması gibi merhem-i nûsn-i nâsûra

Hayât-ı taze buldı kuşe kuşe âlem ü âdem
Meğer izn oldı İsrafil dehre nefha-i sûra

Olur bî-şübhe efzâyiş-pezir-i nûr-ı bînâyî
Gubâr-ı gülsitân-ı Rûm irişse dide-i hûra

Sirişt-i hâk-i bağ olsa sezâdur mâye-i rahat
Revâdur seyr-i etrâf-ı çemen-zâr itse rencûra

Degül midür bu letafet muktezâ-yı tabı gerdûnun
Ki düşmez böyle kâr-ı nîk çerh pür-şer ü şûra

Meğer kıldı nigeh lutfile ol kân-ı kerem zîrâ
Ki geldi reng-i diğer perde-i vâlâ-yı zenbûra

O himmet-perver ol mesned-nişîn-i mülk-i yektayı
Senâ-yı devleti ser-levhâdur her rakk-ı menşura

Geçer tâk-ı bülend-eyvânı alâlikde çârümden
Beyân-ı rifatın teklîf iderdüm tab-ı mecbura

Nihayet payesi olmaz o takım cerhine paye
Harım-i devletinde oldı bu nüh-kubbe maksûra

Efazıl perveri lutf-ı nihâd dîne müsellemdür
Bu kavle müttefikdür cümleten ayân-ı mezbûra

Edâ-yı pâk-ı fazl u madeletde reşk-i pîrâdur
Nedîmân-ı sühan-perverde-gân-ı bezm-i teymûra

Dakâyık-senc-i ma'nâ nükde-gîr-i cevher-i evvel
Ki bînâ çeşm-i hikmet-bin-i zihni sırr-ımakdûra

Zekâsı âyete ser-safha-i Katar vilâyetdür
Virür rahnehakîkatde külahı ibn-i Tayfur'a

Ne denlü bahs-i lafz u ma'nâ olsa pîç-ender-pîç
İrür bir lemhâsında fikr-i pâki devreder dura

Olurlar rahn-dâr-ı çeşm-sârı Hızr u Müsa'nun
Bulurlarsa visâl-i dest-bûsı kuz u nâfüra

Bu mazmun güftedür amma anun şânında söylenmiş
Virürse lutf ile ruhsat-güşâde ceyb-i semmûra

Fezâ-yı cennet eyler sahn-ı dünyâyı şuaından
Düşüp aks-i ziyâ-yı mâh-ı taban şâm-ı deycûra

Ya câm-ı cem ider bî-reyb ya mir'ât-ı İskender
Nuhistîn nazrası pertev salarsa kalb-i maksûra

Vezîr-i sâni-i Sultân-ı kişver-gir-i heft-iklîm
Muâdil çâkeran-ı âsîtân-ı bâb-ı fağfura

Musâhib Mustafa Pâşâ-yı deryâ-dil ki mazhardur
Mürüvvetle vücûdı âyete nûrm 'âlâ nura

Esâs-ı devlet olmış dest-i tedbiriyle müstahkem
Sevâb-ı kavi ü fiili safha-i âlemde mestura

O denlü hükmi hem-zâd-ı kader

kim eylese ta'lik
Pür eylerdi derûnın şerbet-i şîrînden gûra

Semend-i berk-İ reftârma irhâ-yı inan itse
Zemin ü asuman teng ola Behrâm-ı silahşora

Olup subân-ı Musa pençesinde nîze-i şevket
Zarurî etdürir ikrarı hasm-ı merd-i meşhura

Kaside:2

Seher ki leşker-i nev-rûz cıkdı sahraya
Şitâ memâliki ser- cümle virdi yağmaya

Sefîd idi şecerün gerçi haymesi evvel
Boyandı berg-i bahar ile şimdi hadraya

Niteki mest-i sabûhı bu demde bülbüller
Birbiri ile başladı ceng ü gavgâya

Çemende gonce-i gül aldı başına miğfer
Şehr-i bahar siper virdi verd-i ra'nâya

Gümü kubura kodı nice nâvek-i zerrin
Meğer ki gonce-i zambakda var imiş mâya

Yine takındı miyânına hançerin susan
Yine kılıçlarını astı bîd bâlâya

Hadeng-i sîne-güzâr oldı harlar güya
Nesîm-i subh ile her şah benzedi yaya

Dikildi sahn-ı çemen-zâra tûğ-ı şâhîler
Niteki tûğ-ı şehen-şâh-ı âsmân-pâye

Cenâb-ı hazret-i Sultân Muhammed ibni Murâd
Ki olamaz şeh-i hâver anûnla hem-sâye

Kemâl-i haşmet ile gûyiya Süleymândur
Kaçan süvar ola bir esb-i bâd-

peymâya

Livaları niceyerden ger urmasaydı sütün
Fena gelürdi binâ-yî sipihr-i vâlâya

Alur cevâbını tiğ-i zebân-dırâzından
Açerse ağzını a'da anûnla da'vâya

Câhan-fürûz ola her zerre âftâb gibi
Salarsa pertev-i lutfm bisât-ı gabrâya

Egerçi tığına reşk itmese şeh-i hâver
Hemîşe tîğini çalmazdı seng-i haraya

Elinde tîğ olupdur meğer ki âb-ı revân
Salar hemîşe anı bâğ-ı ömr-i a'dâya

Siperlerinde zafer sureti nümâyandur
Bu demde kim bakar âyine-i mücellâya

Olurdı nûrına muhtaç husrev-i hâver
Vireydi keff-i kerem-bahşi nur eğer aya

Düşüp zemine şikeste olurdı cam gibi
Tokınsa dest-i itabı sipihr-i mînâya

Müşabih olmağ içün hâk-rûbına hûbân
Gubâr meşg saçar zülf-i anber-âsâya

Döner şu sagara kim elden ele üftâde
Tokınsa dest-i itabı sipihri mînâya

Gedâ-yı bî-ser u payı cihâna dâver ider
Hüma-yı himmeti salsaydı üstine saye

Misâl-i hût-ı felek burc-ı mâh ola mâhı
Eğer ki pertev-i ihsanı düşse deryaya

Eğer ki neşv ü nema bulsa âb-ı lutfından
Atardı ta'ne taşın her çenâr-ı tûbâya

Tokınmaz oldı zamanında kimseye kimse
Meğer ki tokma bezm ehli câm-ı sahbâya

Olaydı bir nazarın ey şeh-i sitâre-i çeşm
Varurdı rütbe-i şi'rüm makâm-ı şu'râya

Sevâd-ı âzam nazmun kalem-revümdir hep
Benem hükümet eden şimdi mülk-i ma'nâya

Sen ara padşehüm gayrilerle bir görme
Nigâh-ı merhamet it Haleti-i şeydâya

Cenâb-ı Hazret-i Hak'dan budur recâmuz kim
Muvaffak ide seni emr-i dîn ü dünyâya

Adûlarun olalar kür gerd-i esbünden
Nitekim bâd mürur ide sahn-ı gabraya

O mâh-ı burc-ı sa'det ki hüsrev ü hâver
İderdi fahr olaydı anunla hem-sâye

Yakardı şu'le-i şemşîri hırmen-i leva
Karin olursa eğer ol hüner-ber hîcâya

Huda şu denlü bülend ide kasr-ı kadrün kim
O kasra olmaya eflâk-i kemterin paye

Hâletî
(Yerdelenl977: 61-63)

Kaside: 3

Süleymân-ı gülün turdı seherden yine dîvânı
Geçüp taht-ı zümürrüd famına söyletdi murgânı

Yine nıülk-içemen-zâr üzre düşdi leşker-i şebnem
Yine bâd-ısabâ feth eyledi şehr-i gül-istân

Arûs-ı gül yine gül-gûne düzdi hûn-ı bülbülden

Seherden eyledi reng-i izarın ahmer kanı

Eğer hûn-ı delile turmasa bülbüllerim dâim
Neden çak böyle zeng-âlûd olurdı gonce peykânı

Ne denlü geldi gitdi ebr ile hûrşîd gül-zâra
Nümâyân eyleyünce âb u tâb-ı derd-i handan

Sabâ bir nakş-ı dil-keş yazdı kim âb-ı revân üzre
Eğer seyreylese nakkâş-ı Çîn olurdı hayranı

Nihâl-i bîd-i gül-şen tîğ ile üstine gelmezdi
Eğer âb-ı revânun zahir olmasaydı tuğyanı

Aceb âteş değil mi âteş-i gül kimziyâd oldı
Sular döktükçe ana her tarafdan ebr-i baranı

Değil ağzındaki şebnem arar nûş eyleyüp gonca
Olur mest-i sabûhı çak ider âhir girîbânı

Sabâ kaldırmasaydı şâhid-i gül-bengi yanından
Niçün eylerdi bülbül dem-be-dem feryâd u efgânı

Eğer âyîne içre aks-i tûti görmek istersen
Kenâr-ı cuya gel gör sâye_i serv-i hırâmânı

Döşer gül berg-i terle yolların bâd-ı sabâ bağun
Gelürse basmasun hâk üzre dir olfahr-ı â'yânı

Cenâb-ı Hazret-i Ağa ki bâb-ı şâh-ı âlemde
Melekdür sanki olmışdur der-i cennet nigeh-banı

Nesîm-i himmet-i da'im der-i ümîdi feth eyler
Kılur habl-ı metîn-i lutfı beste bâb-ı hırmânı

O kim zeyn-i hilâl urulmuş iken rahş-ı gerdûna
Süvâr-ı kadri eylerdi felek fevkinde cevlânı

Rikâbında anun peyk olmağa çarh-ı cihân-peymâ
Teber kılmış hilâli zeng idinmiş necm-i rahşânı

Bu denlü rütbe-i kadri bülend olmazdı keyvânun
Asayı dikmeseydi olmağa der-bân-ı eyvanı

Nesîm-i lutfuna cûlar olurken intizâr üzre
Sabâ gelseydi nâgeh gösterürler çîn-i pîşânî

Şu'âından düzüp cârûb-ı zerrîn husrev-i hâver
Olursa hâk-rûb-ı der-gehi her subh erzâni

Diler bir cür'a-i bezmin budur hep aslanında
Hemîşe hak ile yeksan iden mihr-i drahşânı

Dinürdi fitneyi bîdâr ider kalmadı âhından
Eğer kim nâle-i âşık uyarmasaydı hûbânı

Çemen sahnında olan nergis-i pür jaleden gayrı
Dahî devrinde kimse görmemişdür çeşm-i giryânı

Perişan yok zamanında dinilmem mümkin olurdı
Eğer sîm ü zer tağıtmasaydı dest-i ihsanı

İçer bir güsfend-i nâtüvân eyyâm-ı adlinde
Dilerse hûn-ıgürgiister ise şîr-işîrân

Tokunsa tâb-ı nâr-ı kahrı olur gül-sitân âteş
İrişse âb-ı lutfı gül-şen eyler nâr-ı suzânı

Görenler lütfü kahrın bir sehâba benzedürler
Yağar baranı amma barkı eyler âteş-efşânı

Tutardı bahr ile berri beraber dür-feşanlıkda
Duhân-ı matbahından hasıl olsa ebr-i nisanı

İderdi aftâb-ı himmeti bir nicesin

peyda
Felek nâbûd ideydi şeb-çerâğ-ı mâh-ı tabanı

Yolında hâk olup kûyında seng olmak recâsıyle
Vatandan dür olur müşg-i Hoten la'l-ı Bedehşânı

Tırâz-ı câme-i ikbâli kılmak mümkin olsaydı
Zamane parelerdi atlas-ı gerdûn-ı gerdanı

Gelüp gavvâs-ı fikret her gice lü'lü-yi medh ile
Pür eyler turma dürc-i hâtır-ı erbâb-ı irfanı

Hudâvendâ nazar kıl Haleti-i zerre kim sensin
Cihanda sûret-i insana girmiş lutf-ı Rabbânî

Bulunmaz bir güherdür nâgehânî olmasun zâyî
Çıkarma bâtınından anı lutfit ey kerem-kârı

Yerüm da'im zamane künc-i târik-i belâ eyler
Budur cünmüm ki akudum dilümden âb-ı hayvanı

Aceb mi çeşmüme târ olsa âlem bâd-t ahumdan
Sipihrün kalmadı bir sönmedük şem-i fürûzânı

Cihanda hâtırum cem olmayur hâlüm perîşândur
Başumda cem olan gamlarda yok amma perişanı

Kemâml-i İsfihânî görmiş olsa şâhid-i nazmum
Reh-i aşkından İsmaîl-veş olur idi kurbânı

Benüm şemşîr-i tab-ı pâküme sad aferin dirdi
Bileydi cevher-i nazmum eğer Har-cû-yı Kirmani

Gerek kim rûz u şeb yâd idesin kalb-i şerifinden
Duanı verdi subh u şam iden merd-i suhendânî

Ola ser-sebz u hurrem dem-be-dem gül-zâr-ı ikbâlin
Huda madam kim gerdan ide

dolab-ı devrânı

Cihanı ay u gün devr itdügince Hazret-i Mevlâ
İde her giceni kadr u günün nev-rûz-i sultanî

Adu-yı bcd-nihândan rûze-i gamdan zebûn olsun
Kıla her bir demün ide müdâni avn-i Yezdânî

(Yerdelen l977: 63-96)

Kaside :4

Hoşa mübarek ü mes'ud rûz-ı ferruh-dem
Zihî güşâde vü dil-keş zemâne-i hurrem

Bu rûz odur ki revadır makaam-ı hidmete
Sipihr-i pîr-ı kühen-sâlin ola kaameti ham

Bu rûz odur ki sabahında sad safa muzmer
Bu rûz odur ki mesasında bin ferah müdgam

Bu rûz odur ki sezadır olursa bir demine
Fidâ zamâne-i sad Baykarâ vü müddet-i Cem

Bu rûz odur ki şalin içinde rif'atle Bakılsa şöyle nümâyan durur misâl-i alem

Burûzodurki k'anı takvim-i asman içre
Nişanlandı yine bircis alıp eline kalem

Bu rûz odur ki yazıp nâmını felek ikbâl
Dü nokta veş kodu kaaf üzre ferkadâna be hem

Bu rûz odur ki onun subhu tal'at-cânan
Şebi o tal'at ziaâda zillf-i ham der ham

Bu rûz odur ki revadır anı muaâsib-i cerh
Celâle mebde-i târih edip kıla mu'lem

Bu rûz odur ki bu sal içre Sadr-ı zi şâna

Keremle eyledi teşrif Âsaf-ı a'zam

Tilıms-ı milk-ü milel hırz-ı cân-ı heft iklim
Penah-ı devlet -ü ikbal Âsaf-ı ekrem

Semiyy-i pâk-i Nebiyy-i kerim İbrahim
Ki dest-İ cûduna dil-dade cümle-i âlem

Vezîr-i devr-i zaman kim hameldeki hurşîd
Celâl-ü câhına nisbetle bir emîn-i ganem

Nizâm-ı mülk değil bak hele Melikşâh'm
Derinde oldu mu peyda bu rütbe hayl-ü haşem

Yahud ki haşmeti yanında İbn-i Abbad'ı
Anar mısın ki fakta mülkü bir lrâk-ı Acem

Bilâ mübalağa istirse ol hıdiv elyevm
O denli mülk ile bendesin eder mükrem

Nüfuz-ı emri cihan içre şöyle şâmildir
Ki bezl-i men'ine vabestedir vücûd-ı âdem

Düşerse pertev-i ikbâli bir gülistâne
Dür-i yetim ola ceybinde goncenin şebnem

Yanında hâib-i mahûr yok meğer ki bahîl
Derinde hâsir-i matrûd yok meğer ki direm

Felekde dikti alemler ki her biri meşhur
Cihanda koydu eserler ki her biri mu'zam

Bu mesned olsa nola asman ile hem-dûş
O mihr-i burc-ı vezâret çü bastı ana kadem

Aceb mi buldu ise sıhr-ı hâsı feyz-i hayât
Değil mi sineye can gelme gibi bu makdem

Eyâ vezîr -i kerem-pîşe sadr-ı âlî-şân
Ki zât-ı pâkine mahsûstur sunûf-ı himem

İnâyitin ile asudedir yedi iklîm
Himâyetin ile manzumdur umûr-ı ehem

Aceb midir kefine dense burc-ı zû-cesedeyn
Ki zahir olmadadır anda hükm-İ seyf-ü kalem

Umûr-ı memleketi Rûm'u şöyle nazm ettin
Ki oldı mısraının müstezâtı mülk-i Acem

Sen ol vezîr-i kerem-kârsın ki âlemde
Kemâl-i cûd ile zât- kerîmin oldu alem

Nigin halkası âsâ güşâde kalmıştır
Kef-i kerimine nisbetle dide-i Hâtem

Sen ol hidîv-i cihansın ki iftihar eyler
Kapında olmağıla lûtf-u cûd müstahdem

Nüvâziş-i kereminle zamane olmuştur
Misâl-i hâtır-ı gülşen güşâde vü hurrem

Gürûh-ı ehl-i hüner re'fetinle sîr oldı
Kemâl-i lütfün olup cümleye veliyy-i niam

Bu abd-i kemleri hod fart-ı lûtf-u ihsanım
Miyân-ı ehl-i sühan içre eyledi âdem

Karîn-i re'fet-ü eltâfın olmada her rûz
Rehîn-i minnet-ü ihsanın olmada her dem

Tamâm tâb-u cila verdi feyz-i mekrümetin
Ki kalmadı ser-i mü hatırında gird-i elem

O rütbe garka-i bahr-ı mekârım ettin kim
Hücûm-ı şerm ile dem-besteyim beyân edemem

Meğer ki arzede hâk-ı der-i inayetine
Nühüfte razımı ihsan edip bir ehl-i himem

Nedim çün niamın rîze-çinidir dâim
Seza budur ki efendim cevâb-ı ola maan

Hemân saâdet-ü devletle şâd-ü handan ol
Hemişe feyz ola tab'-ı şerifine mahrem

Hemîşe devlet-ü haşmetle ber-devâm olasın
Celâl-ü câh ola bâb-ı saadetinde hadem

Nedîm
(Gölpmarh 1972:93-95)

Kaside: 5

Ruh bahş oldu Mesîhâ-sıfat enfâs-ı bahar
Açtılar dîdelerin hâb-ı ademden ezhâ.

Taze can buldu cihan, erdi nabâtata hayat
Ellerinde harekât eylediler serv ü çınar

Döşedi yine çemen nat-ı zümürrüd famın
Sîm-i ham olmuş iken ferş-i hârim-i gülzâr

Yine ferrâş-ı sebâ sahn-ı nebât-ı çemene
Geldi bir kafile kondurdu yükü cümle bahar

Leşger-i ebr, çemen mülküne akın saldı,
Durma yağmada yine nite ki bağı Tatar.

Farkına bir nice per takınır altmtelli
Hayli ezhâra meğer zanbak olupdur serdâr.

Dikdi leşgergeh-i ezhâra senavber tuğm
Haymeler kurdu yine sahn-ı çemende eşcâr.

Döşedi mihr-i felek yolları dibalar

ile
Etdi teşrif çemen mülkünü sultan behâr

Subh-dem velvele-i nevbeti şâhî mi değil
Savt-ı müjgân-i hoş-elvân ü sadâ-yi kûhsâr

Çemen eftâlının uykuların uçurdı yine
Subh-dem gulgule-i fahte gülbank-i hezâr

Daye-i ebr yine goncelerin şebnemden
Başına akçe dizer nite ki eftal-i sigar

Mevsim-i rezm değildie, dem-i bezm erdi deyu
Sûsenin hançerini tutdu serapa zengâr.

Semenin sîne-i sîminin açup bâd-ı seher
Çözdü gülsen de gülün düğmelerin nâhun-i har.

Pirehen berk-i semen gû-yı giribân şebnem,
Gülistan oldu bu gün bir sânem-i lâle-i zar.

Zib ü fer vermek içinrû-yi arûs-i çemene
Yasemen şâne, sabâ mâşıta, âb âyine-dâr

Dürr ü yakut ile bir nahl-ı murâsa sandım
Erguvan üzre dökülmüş katarât-ı emtâr.

Şîşe-i gör bunca musanna nahli,
Nice ârâste kılmış yine sun'-i Cebbar

Berk-i ezhâr-ı heva şöyle çıkardı feleğe
Pür-kevâkib görünür günbed-i çarh-ı devvâr.

Dem-i İsa deriler bü-yi bahâr-i Meryem
Açtı zanbak Yed-i Beyzâ-yı kef-i Mûsa-vâr

Câm-ı zerrini dolu badeyi gül-reng etmiş
Gül-i rama seheri etmek için def-i humar

Zanbakın goncesidirbağa bürünmüş bazû-bend,
Za*ferâniyle yazılmış ana hatt-ı tûmâr

Dehen-i gonce-i ter türlü letâif söyler,
Gülüp açılsa acep mi gül-i rengin ruhsar.

Güher-i fursat-ı aldırma sakm devr-i felek
Sim ü zerle göğsünü boyamasın nergis-vâr

Câm-ı mey katreleri subha-ı mercan olsun,
Geliniz zevk u riyadan edelim istğfar.

Lâle sahrayı kân-ı Bedehşân etdi,
Jale gülzâra nisar eyledi dürr-i şehvâr.

Damenin dürrü cevahirle pür etdigül-i ter,
Ki ede hâk-i der-i Hazret-i Paşaya nisâr

Asmân-paye, hümâ saye Ali Paşa kim
Eremez tak-ı celâline kemend-i efkâr
Baki
(Çay 1988: 176-177)

Kaside: 6

Seyre çıhıpdı tûtî ve tovuz ü andelip
Sebzeguba vü hubbere vü hüd hüd ü kata

Şehre sehr zamanı eder şükr lemyezel,
Cehcehle bağa saldı katar- bir hoş-sedâ

Mergabı ile kaz ile ördek suda üzür
Derrâc ü sar seyrediri sebzezâr ârâ

Pervâze çıktı leylek ve durna ve saksağan,
Bağrıkır göyerçin ile angut ve hümâ

Geldi seferden indi sığırçınve felek de
Bağlarda cik cik ile salıp serçeler

yuva

Avâz-ı murg-u hakkgeldi her kenardan
Kumru ternnüm eylediher sabah ve her mesâ

Tihv ü kepek eyledi kuhsârda mekân
Virânecuğde oldu yine genc-i inziva

Zağ ü zeğen salıpdı yuva şah-serâda
Açıpdur nevada bal karankuş ilen durna,

Şahin ve bâz eve tutupdur şikâr-ı laçın
Say da çıkıp ikâb yine gökte ebrsâ

Kerkesle karga ciğer-i murdar ahdarır,
Dünya-pesent şehs gibi Çingiz sala

Bu halk içinde çoktur bular tek haramher
Lâ-şuhver meranı çohdu beşer içre hakkzâ

Rezzakiya müstevel olupdur bahariyyât
El-bâkîsinde nazmı, âleme koyginen kal'a

Şad ü hendânız bugün geldi bizim bayramımız,
Çünkü teşrif eyledi dünyaya ol sultânımız.

Gam, kasavet kalmadı artı bizim içün bu gün
Hep donandı lâle, sünbül, gül ile gülşânımız

Cûşa geldi andelibân, güller açtı her taraf,
Bir gülistan oldu neş'eyle bizim her yanımız

Boynunu büküp menekşe, şebboy ile mineler,
Nevruz günü her tarafta bahçeler seyrânımız.

Sâkiya doldur piyâle, durma sen bayram günü,
Çün simâ'a başladıar dönmede devrânımız .

Ey Kadim iyd-i ekberdir bugün

bizler içün,
Geçmede handan olup, şâdan olup her yanımız.

Ali Rıza Kadîmî

(Makas 1987:15-19)

Kaside: 7

Bayramı getürdü şeref-i makdem-i nevruz
Hem hürrem-i îdiz yine hem mükrem-i nevruz

At köhne libâs-ı gamı tecdîd-i sürur et,
Hem îd-i safa sür yürü hem âlem-i nevruz

Olsam ki yüzden nola şekker çeş-i buse
İd-i ramazan oldu bugün hemdem-i nevruz

Bir tıfl-ı yetîm-i elemiz etmeyiz ikbâl
Bin îd-i sürür olsa eğer tev'em-i nevruz

Gönlüm gibi hamyâze keş-i bûse-i îdim
Namık gibi hem teşne-i cam-ı cem-i nevruz.

Tebrik edelim bir meh-i hurşîd cemâle
İdin şerefi oldu yine münzâm-i nevruz

Uşşâka zamân-ı kerem-i îd-i safadır
Her tavrı televvünde velîkin devr-i nevruz

Biz îd edelim seyr edüp ebrû-yı hilâlin
Hak mihr-i ruhin her dem ede hurrem-i nerûz

Namık Kemal

(Ertem 1957:8182)

Kaside: 8

Nevruziyye

Sahn-ı gerrayı eyledi zîver Nevruz
Oldı hadrâda meğer Hıdr ile hem-ser Nevruz

Cûylar sanma ki gülzâre sihr oldı revân
Çekdi Ye'cüc diye sedd-i Sikender Nevruz

Lâle sanmaki dür-i jale ile zeyn oldı
Cem gibi aldı ele câm-ı mücevher Nevruz

Aksi güllerle değüldür leb-i cûy üzre habâb
Hayme-i âlini arz eyledi yer yer Nevruz

Eline lâ'l teber aldı değül tâc-ı hurus
Olıcak şâh-ı güle peyk-i teberder Nevruz

Jaleden şâhed-ı gül gûşinâ nazüklük ile
Zeyn idüp taniçe dürr ü mücevher Nevruz

Sureta taze cevan haşre değin zinde velî
Oldu ma'nâda vefî pîr-i muammer Nevruz

Bir nefesle çemene mürde iken verdi hayât
Oldı İsa gibi bir rûh-ı musavver Nevruz

Pûte-i şemsde kal etdi zerîzerger-vâr
Şâhed-i nergis içündüzdi zer efser Nevruz

Cevher-i namiyle ahkamını ibraz etdi
Taht-ı unsurda idi gerçi ki muzmer Nevruz

Har sanma ki diler sâid-i gülden ala kan
Aldı fassâd gibi destine nişter Nevruz

Rüstem-i câme-i ser sebz giyer serv ü çenâr
Cer idüp bâd ile dâmânını silker Nevruz

Yıda bir kerre ider Ka'be-i gülzâr-ı tavaf
Sa'y idüp nur gören hacıya benzer Nevruz

Makdeminden nola açılsa benefşeyle semen

Gelse olur gece gündüzle beraber Nevruz

Saye sultanî çemen seyrineyler tenhâ
Câme-i sebz giyer nite ki dilber Nevruz

Gülşene geldiği budur o azîmü'ş-şânun
Bâğ-ı iclâlini seyr eylemek ister Nevruz

Rif atün bağını seeylemeye bâlâdan
Rahne-i ebrden açtı nice manzâr Nevruz

Tâk-ı rengîniyle ber- aksdürür kavs-ı küzâh
Kasr-ı gül sayesinde olmaya hemser Nevruz

Bâğ-ı cûdun gibi seyr etmedi bir gülzârı
Gülşen-i âlem-i geşt eyledi yek-ser Nevruz

Götürür çînî devâtıyla kalem-i sûsen-i bağ
Vasf-ı eltâfını kılmağa muharrer Nevruz

Al-i evrak ile gül olmasa defterdârun
Arz ider miydi gelüp kapına defter Nevruz

Lâleveş kanını dökmeğe ire-âdanın
Sûsenün takdı miyan-bendine hançer Nevruz

İltifatınla terakkide bulur ehl-i kemâl
Gül-i gülzâre virürü nite ki zîver Nevruz

Gülbahar âdi kenizek sana şaha gülsen
Zeyn ider bağını bir çâker-i ahker Nevruz

Şen şehe hidmete tonansa nola her eşcâr
Hil'at-i taze giyer gelse çu beğler Nevruz

Bu kasd ile nola kapuna ger geç gelsem
Yılda bir kerre gelür ekser Nevruz

Aks-i güllerle çemen sahn-i gülistan-ı kumaş
Gülşene gelse idün payüne düşer Nevruz

Cûd u ihsanuna Raholsa mazhar
Har u hâşake bahârıyle virür fer Nevruz

Gözlerüm gözlese nola tenasur-ı ihsanun
Nergisün dîdesini etdi münevver Nevruz

Çeşm-i nergisde deyğüldür görünen jâle-i ter
Rüzgârımı görüp cânile ağlar Nevruz

Bâğ-ı cudunda yükin tutdu olup hoca misâl
Goncenün kîsesini eyledi pür zer Nevruz

Nev-arûs-ı gülzâre virüp zîynet-i tam
Nitekim çehresini tayyile yazar Nevruz

Gonçeler ağız açup el görüre serv ü çenar
Nitekim devletine ide du'alar Nevruz

Gülbün-i ömrüni Hak eylese ser-sebz müdâm
Sahn-ı garrâyı nite kim ide ahdar Nevruz

Rahmî Çelebi

(Cunbur 2000:82-83)

12.5. Murabba

Murabba'-i Bahariyye

I

Rûz-ı nev-rûz irdi âlem hoş bahar olmış durur
Her ağaç bir nahl-ı dil-keş yadigâr olmış durur
Sahnı gülşenin ser-â -ser lâl-zâr olmış durur
Bağa gel kim gülsitân nakş-ı nigâr olmış durur

II

Açılub nesrin sünbül erguvan ü nesteren

Gülşenin her gûşesini dutdı nergis yâsemen
Şimdi enva'-ı reyâhin ile zeyn oldı çemen
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr olmış durur

III

Câm-ı lâlini pür itdi gül şarâb-ı nâz ile
Bülbül ol meyden içüb eş'âr okur avaz ile
Sen dahi eyle terennümler çemende saz ile
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr olmış durur

IV

Eşk-i bülbüller gülün haddini nemnâk eyledi
Şevkden gülşende güller sineler çak eyledi
Gamlu dilleri çemen seyri ferah-nâk eyledi
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr olmış durur

V

Dökdiler gökden bulutlar Hızr-veş âb-ı hayât
Bitdi yirden taze reng-â-reng enva'-i nebat
Sanasm bâg-ı behişt oldı birader kâyinât
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr olmış durur

VI

Tâ ezelden âmeki bildük degildür câvidân
Bu vefâsuz milk içün ceng itme zinhar iy can
Gel çemen seyrini eyle irmeden fasl-ı hazân
Bağa gal kim gülistan nakş-ı nigâr olmış duru

VII

Sohbet esbabı müheyya 'ıyşa bünyâd idelüm
Sebze seyrine varalum gönlümüz şad idelüm
Dil harabın Za'ifîdemdür abâd idelüm
Bağa gel kim gülistan nakş-ı nigâr olmış durur

Za'ifi-

(Akarsul993:40-42)

12.6. TAHMİS

Devrân ufukdan gösterür taht-ı zümürrüd tâc-ı zer
Şâhen-şeh -i nevruz ider her kişveri pür-zîb ü fer
Ezhârdan asker çeker rûy-ı zemine ser-be-ser
Şahane nevbetdür ana gülbank-ı murgân-ı seher
Divân ider vakt-ı seher nevruz sultânı meğer

Ey sâkî-yi ser-mest uyan tâ-key takayyüd hâb ile
Câm-ı sabûhı al ele nûş eyle gel ahbâb ile
Mihr-i seherden buldı fer gülzârlar sahrâyile
Âlem müzeyyen pertev-i hurşîd-i âlem-tâb ile
Nât-ı ser-a-ser saldılar rûy-ı zemîne ser-be-ser

Ezhârla eşcâr olup reşk-i Nigâristân-ı Çin
Oldı şükûfe bal açup şah üzre murga hem-nîn
Turmaz şükûfe beççe-veş andan zuhur eyler hemîn
Fasl-ı şitâda beyze-i simîn idi gûy-ı zemîn
Aldı kanadı altına simurg-ı zerrin-bal u Per

Bâd-ı baharı gülşene te'sir-i bisyâr eyledi
Ezhârı açdı nevha-i mürgân aceb kâr eyledi
Anlar bahane fazl-ı Hak izhâr-ı ezhâr eyledi
Hâb-ı âdemden dîde-i ezhârı bîdâr eyledi
Tahrîk-ı bâd-ı subh-dem âvâze-i murg-ı seher

Ehlm-i çemen ta'zim ider şah-ı sipihr-eyvân içün
Varın feda eyler virür hâkân-ı Cem-fermân içün
Verd üzre şebnem sanma kim ol husrev-i devrân içün

Bakî nisâr-ı makdem-ı sultân-ı al şân içün
Destinde şâh-ı gül tutar la'lin tabak lü'lü-yi ter

Ol dâver-i âlî-güher Dârâ-der-i ferhunde-fer
Sultân Muhammed Hân o kim fermân-beri her tâc-ver
A'la halef oldı o şah irdikde firdevse peder
Sultân Murâd-ı tâc-ver ferman-revâ-yı bahr u ber
Sâhib-i kırân-ı dîd-ger şâhen-şeh-i âlî-nazar

Ey Nâdîrî kılsun Huda ol serverün ömrin dırâz
Tâc-ı sa'detle anı kılsun hernîşe ser-firâz
Gülzâr-ı fasfı dâyima pür-gulgul-i mürgân-ı râz
Destân-serâyı midhatı şâh-ı tarabda nağme-sâz
Tâvus-ı baht u devleti bâm-ı felekde cilve -ger

Nâdîrî
(Tüfekçi 1989:106-108)

12.7. MÜSTEZAT

Elmüstezâ Zükâfiyetyni fi'l-Bahâriyyeti

Nev-rûz bahar irdi gülistanda müdâmi
El virdi çü fursat
Saki getür ayağı ele sun tolu can
Tâ germ ola sohbet

Gülzâr u gül ü bülbül ü sâkî mey ü mutrıb
Gel cümle müheyya
Çenette bulavuz meğer ancak bu makamı
'İşret kılan 'işret

Zeyn oldı cihan bağı çiçeklerle ser-â-ser
Çün ravza-i cennet
Râziyidi bunun olmağa rıdvân gulâmı
Zî-behcet ü ziynet

Demdür olalum iy yüzi gül bülbül-i güya
Celşende hoş-âvâ
Ta raksa girüb serv-i çemen ide hıramı
'Arz eyleyü kamet

Nev-rûz ola vü sahn-ı çemen ola leb-i âb
Bir gülşen içinde
Bir taze güle bülbül ide niçe kelâmı

Tenhâ zihî vuslat

Çeşm ü leb ü ruhsâr ü zenah kamet e ebru
Kim var bu sanemde
Yağmaladı 'ışk ehli meta'ın çü harami
Dil milkini gâret

Çak eyle nazar 'âleme kim Hâlik-i Kevneyn
Kudretle Za'ifi
Gizler gicede gündüzi gündüzde de şamı
Dut çeşm-i basiret

Zâ'ifî
(Akasu 1993:46)

12.7.Gazel:I

Durma ey dil böyle âh u zar ile Nevruzda
Gül açıl seyr-i gül ü gülzâr ile Nevruzda

Var ise ger şîve-i reftâr-ı yâre takatin
Seyre çık bir serv-i gül-ruhsâr ile Nevruzda

Gülleri pejmürde eylersin yazıkdır bülbüle
Varma bağa âh-ı âteş -bâr ile Nevruzda

Bûy-i ezhâr -ı çemen tutdı o denlü âlemi
Bahseder bâd-ı sabâ attâr ile Nevruzda

Cana can katmak dilersen bağa var Nef î hemân
Köhne mey nûş eyle bir dîldâr ile Nevruzda

Nice mümkindir nazire şi'r-sadr-ı azama
Bülbül olsan lezzet-İ güftâr ile Nevruzda

Nef'î
(Cunbur 1995:37-52)

Gazel :2

Döndürüp her güli bir ahker-İ

zûzâna sabâ
Dağlar yakdı dil-i bülbül si nâlana sabâ

Şâh-ı nevruzdan oldı yine mülk-i çemene
Gönce tımarınun isâline pervane sabâ

Nâ-şikîbâyî-i bülbül nola efzûn olsa
Söyledi derdini gûş-ı güle mestâne sabâ

Tokunur dillere yârûn ser-ı gîsûsunda
Turra-i sünbüle gâhi ürür şâne sabâ

Nâ'ilî sahâ-i pür-sünbül -i firdevs döner
Bûy-ı zülfin getürürse harem-i câne sabâ

Nailî
(Ayan 1987:202-216)

GAZEL :3

Gün yüzün arz eyledi nevruzda ol mehlika,
Mihr altun kaplu bir ayîne virdi rünumâ

Nevbaharın nakşına bir savt-rengin bağladı,
Başladı söz ü nevaya bülbül ü destanserâ

Göklere irdi yine gülban-i mûrg-i hoş neva
Sahn-ı gülsen gördü bir a'la makam-ı dilküşâ

Micmer-i gülde nesîm-i subhgâhı ûdsûz,
Safha-i gülzârda bâd-ı baharı ıtr sâ.

Leblerin yâd eylese yârın lisan-ı hâl ile,
Nakl ider şîrin hikâyet gonca-i rengin eda

Gûş tutsa şâh-ı gül çıksa libas-ı âl ile,
Kıssa-i rengine başlar lâle-i lâ'lin kaba

Gonca veş can ü dil-i Bâki'yi pür hûn ittiler,
Dembedem zârî kılur gülzâr-ı

bezminden cüda

Baki
(Çay 1988: 179-180)

Gazel: 4
Feyz-i nevruz irişdi virdi har u hâre gül
Takdı serde neşve-i mey gûşe-i destâra gül

Nahl-bendİ eyledi b^ı-kâr şimdi nevbahâr
İtdi her bîr çûp-ı huşki feyz ile hem-vâre gül

Jaleler seyyare oldı çıkdı çâh-ı gonçeden
Şimdi düşdi Yûsuf-ıKenân gibi bâzâra gül

Kısmet-i bezm-i ezeldür herkes alsun hokkasın
Âşık-ı mey-hâra sağar sundılar huşyâre gül

Şöyle benzer kim işitdi sadâ-yı derd-nâk
Tutdugı her dem budur gûş-ı pes-i divârâ gül

Ey Riyâzî^ı gonce bir mecmû'a cem' itmiş yine
İdeli rağbet zebân-ı taze eş'âre gül

Riyâzî
(Açıkgöz 1990:152)

Gazel:5

Arâyiş-i nevruzla oldı cihan bâğ-ı irem
Gülşende saz u söz ile arifler itsün def'-i gam

Gülşenleri handan idüp bülbülleri nâlân idüp
Uşşâkı ser-gerdân idüp esdi nesîm-i subh-dem

Gül goncesi üzre seher bir katre nem düşmüş meğer
Sandım ağız miski tutar ağzında yâr-ı gonce-fem

Sâger içîlsün dilbere güller saçılsun sâgere
Düşsün figân bülbüllere itdükçe mutribler nagam

Tâ key gam-ı fazl u zuhur ey Nâdirî kıl fikri dür

Ol keyf-i meyden bî-şu'ur itme
hayâl-i keyf ü kem

Nâdirî
(Tüfekçi 1989:21)

Gazel: 6

Nevruz olalı cihanı görsen
Bu kevnile bu mekânı görsen

Tenten tene düşdi cümle ten ten
Sığmaz kanuma bu canı görsen

Ben yahıluram tütün güzikmez
Bî-dûd bini yahanı görsen

Bir câri ahır gönül iline
Gönül iline ahanı görsen

Sultan didiler gönile tende
Sultanlara Ulu Han'ı görsen

Koysan özini yüzine bahsan
Bu emnile bu âmânı görsen

Düzsek onma sini nişane
Bu tîrile bu kemanı görsen

Rahmân'ı dahi unutmayaydın
Bir kez nefes-i Yemâni görsen

Ne ehl ü ne hânumdan anaydum
Ger sen Ulu Hânedân'ı görsen

Kadı Burhaneddin

(Alpaslan 1997: 162)

Gazel: 7
Buy ise can meşâmma fasl-ı bahardan
Mürgân sadâsı gelse yine mürg - zardan

Bulsa nevada gül gibi bu besteler zuhur
Kim taze nakş u savt işidilse hezârdan

Nevruz irişse yâd idüp ol eski demleri
Her kimse alsa dadını bu rûzigârdan

Gülşende bülbülân giceyi gündüze katup
Başlasalar terennüm her şeb nehârdan

Bahti erîşse hâsılı eyyâm-ı nevbahâr

Ayrılmasak çemende leb-i cûybârdan

Bahtı

(Ayan 1987)

Ga/el: 8

Nevruz kim bu bezm içine yıda bir gelür,
Hürmetsüz itdi anı da bu köhne rüzgâr.

Düşdî nazire berd-i acUza şitâ'-i ner,
Ne turfa nazm ider dahi gör dehri-i nâ-bekâr

Bir cemre düşmedük dahı ' unsur mu var dakı,
Nâr-ı Halîl olursa ısıtmaz ten-i nigâr.

Vire meğer tabî'at-i eşyaya i'tidâl,
Feyz-i dem-i güzîde-i erkân-ı şehriyâr.

Devr-i 'adaletinde yâhud Hân Mehemmed'ün,
Min ba'd şiddetitmeye bî-vakt rüzgâr.

Mahfuz olamaz evc-i felek ihtilâlden,
Pîr ü cüvâna gelmeye devrinde inkisar.

Sünbül çemende hükm-i bahara nişan çeküp,
Bürc-i hamelde baglana hep mahmil-i bahar.

Bir fursat ola kim kef-i pâyine yüz sürem,
İhyâ-yı mürde göstere halka Mesîh-var.

Kahr ile lutfunun meseli rüzgârda,
Bir kış ola ki nevruz u nevbahâr.

Nev'î

(Çay 1988: 179-180)

Gazel: 9

Meğer nevruz gelmişdür musavver
Ki olmışdur cihan yine münevver

Yüzün devrinde sergerdân olalı
Urur bu nüh felek çarh-ı müdevver

Gice dirsem saçun ola söz uzun
Şeker dirsem lebin ola mükerrer

Elüm irerse bendine gısûnun
Ne bendim varisa olsun muharrer

Kaşunı eğri seveni dilerem
Firâkun çar mıhıyla müsemmer

Gönülün leblerine muhtasardur
Canım ince bilünedür muhakkar

Muarrefdür gönül la'lün katında
Vilî bilünde câmmdur münekker

Bilemezem mücessem can mısın sen
Veya tende bir rûh-ı musavver

Kadı Burhaneddin

(Alpaslan 1997)

Gazel: I0

Nevruz irişdi şiddet ider dahı rüzgâr
Gösterse ana kendüyi hurşîd-i tâb-dâr

Hayfa ki nev-bahâra göz açdurmadı sabâ
Hep -nâ şüküfte nergis-i şehlâ-yı sebze-zâr

Fasl-ı bahar irişdi yine sahnı-gülşenün
Var hatırında berf-i şitâdan dahı gubâr

Bir bî-vefâya döndi ki ahdine turmaya
Çekdürdi nev-bahâr bize hayli intizâr

Fikr it ne kaldı eski zamandan Riyâziyâ
Vakdinde olmasa nola nevruz u nev-bahâr

Riyazi

(Açıkgöz 1990:152)

Gazel: 11

Beşaret, sizlere ey can bu gün nevruz-ı sultândır,
Kuruldu meclis-i irfan, bu gün nevruz-ı sultândır.

Beşer suretine girdi, kadem bastı

cihane şah,
Boyandı nura asuman, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Müzeyyen oldu sahrala, şitâ gitti
bahar geldi,
Gönüller oldular şâdân, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Vilâyet günüdür bu gün kardeş bu
gün şâh-ı vilâyetin
Sürura gark olur cihan, bu gün
nevruz-ı sultândır

Sürûrundan yeşillendi cihan
baştan başa çün ki
Açıldı sünbül ü reyhan bu gün
nevruz-ı sultândır.

Sun ey sâkî kadeh doldur, neşât
eyyamıdır şimdi
Her yer oldu bir gülistan, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Kadîmi, bâde-nûş ol sen şahın
aşkına durma,
Bu ıydi bekler âşıkân, bu gün
nevruz-ı sultândır.

Ali Rıza Kadîmi

(Makas 1987:19)

Gazel:12

Goncenün açsun yine kalbin sabâ
nevruzdur
Bülbül-i zar eylesün bir hoş hevâ
nevruzdur

Subh-dem râh-ı çemen bî-gerd ü
gil sünbül-hevâ
Gül gibi gülzâre azm it dilberâ
nevruzdur

Andelib-i yılda bir nevruzdur
dilşâd iden
Nev-civânumla geçen her gün
bana nevruzdur

Şâh-ı eyvan- hamel teşrif idüp
dîvânını
Ehl-i bağa eylesün cûd ü sehâ
nevruzdur

Şaddır Yahya ki eyyamında Sultân
Ahmed'ün
Gicesi kadr u güni bayram u ya
nevruzdur

Yahya
(Cunbur 1995)

Gazel: 13

Ey gönül gül devridür vakt-i nev-i nevruzdur
Can bağışlar âdeme bu dem dem-i firûzdur

Va'iz-i şehrün kimesne pendini gûş eylemez
lyş u nûşa es-selâdur bu mübarek rûzdu

Bağ pür-âvâzedür sıyt u sadâ-yı murg ile
Gûyiyâ her kuşede bir dürlü saz u sözdür

Leblerinden mürde -dil kesb-i hayât eyler veli
Neyleyim amma yine ol gamzeler dil-dûzardır

Bu Murâd'ın mülket-i gönlün alup yağma iden
Bir sitem-kâr cefa-cû dilber-i dîl-sûzdur

(Cunburl995)

Gazel: 14

İrişdi bahar oldı yine hemdem-i nevruz
Şad itse nola dilleri câm-ı Cem-i nevruz

Gül gibi cihan oldı yine hurrem ü handan
Gör neyledi feyz-i eser-i makdem-i nevruz

Yılda bir olur bu dem-i ferhunde aceb mi
Olmasa her eyyamda ger âlem-i nevruz

Rind ise eğer ko heves-i bâğ-ı behişti
Cennet mi değül bezmgeh-i hurrem-i nevruz

Nefıı yaraşur bu gazele eylese taksim
Bülbül gibi bir mutrîb-i mu'ciz-dem-i nevruz

Bezm-i şehe bu nazm ile olsan güher efşân
Güya ki gülistana düşer şebnem-i nevruz

Ârâyiş için bezmini Sultân Murâd'un

İrişdi bahar oldı yine hemdem-i nevruz

Nefî

(Cunbur 1995)

'

Gazel: 15

Hayât-ı taze verip dehre maktem-i nevruz,
Hoşa erişti meşâm-ı deme demi nevruz

Dağıttı leşger-i sermâyı sahu-ı gülşenden
Kurunca bârgehin şah-ı ekrem-i nevruz

Taravetiyle yüzü güldü gonce-i bağın
Olunca mazhâr-ı feyz-ü mükerrem-i nevruz

Harîm-i bağ o kadar cilve-riz-i şevk olmuş
Ki görse bâğ-ı behişt ola mahrem-i nevruz

Rami Poyazoğlu Refet Bey

(Makas 1987:20)

Gazel: 16

Yenilendi bu köhne âlem erince hemân Nevruz
Cihâna makdemiyle bahş edüpdür taze can Nevruz

Nola hep bustân-ı âlem ezhâr ile pür olsa
Getürdi bağa çok dürlü şükûfe armağan Nevruz

Gülün vasfında bir taze murabba' bağlamış bülbül
Makamın kılmış üstâdâne ey gonçe-dehân Nevruz

Meded ref eyle gitsün gün yüzünden ey peri zülfün
Ki ebr olmaz hevâ yüzünde olsa bî-gümân Nevruz

Kudûmiyle güzellenmiş durur âlem yeni başdan
Kılupur Bahtiyâ bu pîrezen dehri cevân Nevruz

Bahtı

(Ayan vd 1987:67)

Gazel: I7

Nevrûz

Erişdi bâd-ı nevruz gülistâne
Gülistan vakti yetti kim uyâne

Tamamet yeryüzü geldi cünbişe
Ekhişte benzedi devr-i mânzere

Gülistan goncesi açtı dolandı
Divâne oldı bülbüller divâne

Yine simurge haber verdi hüdhüd
Otağın başına konmuş şahane

Güvercin çifti ile öte geldi
Dudak dudağa verdi canı câne

Kışın hâmuş olan kuşlar acib kim
Firâk-ı derd ile geldi lisâne

Yine bülbül gülistan arzu kıldı
Tûtiye şekker ü baykuş virane

Zihî fasl-ı bahar revnâk-ı gül
Zihni zevk u sefa nâm nişane

Bezendi dağ u sahra nûr-ı rahmet
Nihâni neslılan geldi iyâne

Eğer bildinse hoş Kaygusuz Abdal
Yüzün hâk eylegil pîr ü cüvâne

Kaygusuz Abdal

(Güzel 1991:226-227)

13. TÜRKMENİSTAN

13.1. Maniler

Nevruz geldi, yaz geldi
Garga gitti, gaz geldi
Oturan adamlara,
Bilbilden ovaz geldi

(Nurmemmedova 2000)

Bizim atlar garadır,
Başın silkip baladır,
Novruz geldi, gelmedin
Yaş yüreğim yaradır

Kir yuvsa, serse nâder?
Yüp üste gerse nâder?
Novruz güni eneler,
Gızın goyberse nâder?

Nevruzun baharıdır,
Cuvangül nahalıdır,
Gız-oglan bir-birini,
Seçmeli manalıdır

Depsem sandık açılar,
Düvmeleri seciler,
Nevruzun giceleri,
İnce bilden guçular.

Günortadır, çogludır,
Gızlar öyle bağlıdır,
Her yıl Novruz gicesi,
Yar yarına bağlıdır.

Sülgünin cüyceleri,
Çıkarın, biceleri,
Alla mıradım hersin,
Novruzun giceleri.

13.2.Nevruzda Söylenen Şiirler

13.2.1.Nevruz Dileği

Yerem, suvam, asmanam,
Gülem, guşam, insanam,
Beyik günün balası,
Biri-bireği ağırtman,
Biri-bireği ıncıtman,
Ol Novruz'dan, bu Novruz'a
Eşidilmesin nalası.

(Durdiyeva 2000)

13.3.Nevruz Konulu Şiirler

Nevruz geldi bu gece
Kızlar atarlar bice
Kimin bicesi çıksa
Hediyesi horoz ecice

Başladı kız başladı
Suya boncuk taşladı
Şiir'in yanlış okuyup
Maral yaşlı haşladı
Çıkar Cennet can boncuğu.

(Durdiyeva 1996:143)

Olmadı bende nasibin istedim güzden seni
Dedin: "Geçsin kış bulurum ben taze Nevruz'dan seni",
Sayladım, seçtim, sunam, bir bölecik kızdan seni
Niçin belini kucaklamadım ben bulurum yazıdan seni,
İstedim Hak'dan kavuştur sen bana.
Hak katında sözüm geçmez ben gibi avare yok.

Elgün rahim eylemez, ben gibi biçare yok.
Yüreğim yüz pare tekdir, hiç tenimde yara yok,
Sen garip sen, ben fakir ben, sende bende çare yok,
Sevdiğim , takdiri Hak'dır ayıran bizden seni.

Gelse nevruz aleme, renk kılar cihan peyda,
Ebrler avaz urup, dağ kılar duman peyda,
Bi-canlar cana gelip, açarlar dehan peya
Göğermedik giyalar göğerip revan peyda
Ederler hayvanata hem sudu ziyan peyda
Yeryüzünde yayılıp, yürürler nihan peyda
Va-beste dehan kuşlar kılarlar zeban peyda

Çöl tarafın berk edip, der açar suya har-ceng
Zemin sebze-zar olup, teninden ayrılır zeng
Cünbendeler mest olup, güya içmiş arak ben
Her eşyanın özüne öz avazı bolur gen,
Sebze içre sandıvaç yüz dilde kılar ah
Zemin hazır püş olup, gül bitirmiş reng be
Hurüca gelip alem, kılarlar figan peyda.

Sürüd seda birle cihan yaüzü abaddır,
Olma süruda mağrur payanası bı-bada
Hav-aşkında zinde can, bilin, baki hayattır
Her tende ki aşk olmaz, rüz-ı ezel memattır.
Yaz ötünce yerü gök, günden

güne ziyattır.
Bir haşr-ı kıyamettir, bir yevm-i arasattır
Dehr içre bolur her dem, cihan içre can peyda.

Zarbada zerkin olma, baha yoktur devlette
Ömrünü bada berme, sen bu darü'l-mihnette,
Yeter sana er ü geç, ne yazılsa kısmette,

Canına cefa eylep, bunca gezme hasrette,
Sevap yahşi amelde ya cud yahşi niyette,
Alem barca hizmette, adem yatıp gaflette,
Hasılın ateş balgaş, evlensen yaman peyda.

Mahtumkulu , yıgların bu bahtı siyahımdan,
Korkarım can afeti, el ayak güvahımdan,
Ümidim hasıl olmaz, bu ömr-i tebahımdan,
Can köydü ceset içrel.Bu ateş ahımdan,
Kolum sunup, dilerim hacetim Allahımdan,
Bendeyim, ümidim kop ol kermli şahımdan,
Eylegey Arasatta gül gibi iman peyda.

(Ekebaharh 1995:215-217)

Toğsan doldı
Geldi yağmırh Novruz
Galtık süreymeli boldu bu yerler
Çekiler gök kürte atıptır başa
İne, muna yaşlı bahar diyerler
Galdı heşerlenşip yerden ter otlar
Eyyam gök yaylanın elvan güli bar
Yadamarsın güle ılgaber
Bahar
Diymek sende yaşlık yeli bar.
Özinem bilmersin neme bolannı
Argın sünün yenler gider şo mahal
Sebep: Canlanyandır gonras
Garagum
Gör, sen ne gudratlı
Keremli bahar!
Başın darar sehran çığlı şemalı
Ganmarsın guşların hoş hüvdisinden
Toynak yasap durma duşundan geçer
Humar borsun durnaların sesinden,

İne, şeylerakdir sehran baharı
Seni meymireder gökden nurlı gün
Sehram gin döretmeği övrenin.

Türkçesi:
Doksan doldu
Geldi yağmurlu Nevruz
Sürülecek hale geldi yerler
Fidanlar yeşil cübbe attı başına
İşte buna yeşil bahar denir
Şaşkin halde yerden taze ot çıktı
Yeşil yayla çoktan çiçekle doldu
Yorulmazsın, koş çiçekten çiçeğe
Bahar
Demek, sende gençlik yeli var
Anlamazsın belki kendin de
Argın vücut şifa bulur o anda
çünkü
Canlanmakta kırmızımsı Karakum
Bak, sen ne kudretlisin
Kermli bahar
Başını tarar sahranın çiğ şimali
Doyulmaz kuşların hoş
ninnisinden
Toynak yapıp turna geçer
karşından
Bir hoş olursun sen, seslerinden
İşte böyle olur sahra baharı
Seni uyuklatır gök güneş nuru
Sahram sana hoşgörüyü öğretir
Nevruz'undan türetmeyi Öğrenin.

(Geldiyev 2000)

Nevruzdan Seni

Bolmadı bize nasibin, istedim
güzden seni
Dedin: ötsün kış, taparım taze
nevruzdan seni,
Sayladım, geçtim, sunam , bir
bölicek kızdan seni
İsterim Hak'tan, kavuşturgay, bana
tezden seni.

Hak katında sözüm ötmez, men
gibi âvâre yok,
El gün rahm eylemezler, men gibi
bî-çâre yok,
Yüreğum şad pare tekdir, hiç
tenimde yâre yok,
Sen garipsin, ben fakiim, sende
mende çâre yok,
Sevdiğim takdi-i Hak'dır ayıran
bizden seni.

Sevdiğim, sen günde bir kez
yâdına salsan meni,
Günde yüz katla dilerim Yaradan
Hak'dan seni,
Baskı gün sen oda saldın men

feragat bendeni,
Kıl buhl bizden yana incitseler sözden seni.

Bağına girsem seher, bülbül bolup salsam oyun,
Gafle kalsa rakip, birdem salışsak kol boyun,
Hak'dan özge çâre yokdur, ne kılayım, neyleyim,
İnce bel, şirin zeban, keften topuksuz, kaz boyun,
Saklasın Tanrı penâhında yaman gözde seni.

Hayrını düşman görür, dostun çeker cebr-i cefan,
Yâre dildarlık bolar mı sürmeyin zevk-i sefan,
Salsalar mizana Balkan Dağı bolmazdır pehen,
Aydadır Mahtumkulu ahdin yalan, yokdur vefan
Bî-vefalar hûb soğutmuşlar, sunam bizden seni.

Mahtumkulu

(Biray 1992:160-161)

Mergzar Oldı Yene

Çünki novruz oldı âlem gülgüzar oldı yene,
Gunçadan güller açıldı, mergzar oldı gene

Çıkdı yerden renbe-ren her sebzeler kim baridi,
Hoş muzeyen oldı âlem, lâlezar oldı yene.

Gül tamaşasın kılıp bilbil yene kıldı pıgan,
Mey içip gül camıdan mest-i humai oldı yene.

Saya saldı her terep servi, çınar, serferaz,
Eşret âhlim cemg edip gör, ustıvar oldı yene.

Huplar her yan çıkıp, seyr-i gülistan eyledi,
Işk ili gördi alarnı, intizar oldı yene.

Boldı galıp şavkı her könlide kim bardır höves,
Gudrat-ı Hak birle hoş pasl-ı gubar oldı yene.

Dat, kim dövran berip, munça
çemenlerni bile.
Akıbet zayıg bölüp gerd-i gubar
oldı yene.

Hayp, kim ey Gayıbı, munça
cahanın hupları,
Nakl edip bu dünyeden ehl-i mazar
oldı yene.

Gayıbı

(Türkmen-Geldiyev 1995:338)
Yedi yer bölmüş bina,
Her zat okır bir sena,
Otlar hem diyr: "Rebbena"
Novruz, baran içinde.

Mahtumkulu
(Dudiyeva 2000)

14. UYGURLAR

14.1.Ncvruz Konulu Şiirler

Nevruz koşukları

Yilbeşi, noruz küni
Âlâm gülistan bulgısı

Asmandin yer yüzüğe
Abu rahmet yakgusi

Her oğul hizmet kılıp
Uztazın kılsa razi
İkki alemde bu perzend
Hak rizası tabgusi

Noruz keldi cihanga
Berip eytgın atanga
Atan bersün bir tenge
Apirip bergin mumanga

Mollan bersün kuçnaçka
Kuçnaç salsun sandukka
Kendi noruz eyşi binar eytgılı
Barca adem könlini şada etgili

{Çay 1993:38)

"Keldi Noruz yılbaşı, ketti köngirkini,
Noruz diban kelurler hatunlarning türküni,
Güller kısur kız, oğul eğri koyar börkini,
Meclis kulup oynaşır, acur köngül mülkini,
Kaygu-mihnetler ketip oynaşur kündür bu kün"

Türkiye Türkçesi

Geldi Nevruz yılbaşı gittigönül çirkini,
Nevruz diyerek gelirler hanımların bütünü.
Güller takışır kız, oğul eğri koyar börkünü ,
Toplaşıp oynaşırlar, açıp gönül mülkünü,
Kaygı mihnetler gider şenlik günüdür bu gün"

(Çınar 2000:452)

At binip oğlak alıp meşrep kılur kündür bu kün
Keldi noruz yılbaşı ketdi könlinin çirkini
Noruz diban kilürler hatunlarının Türkini
Güler kısup kız oğul eyri koyar börkini
Meclis kılup oynaşır açar könül mülkini
Kavgu mihnetler ketip oynaşır küntür bu gün.

(Nuraniye- Ekrem:1995:161)

Noruz keldi cihanga, cihan bolur erzanlık,
Yağdıler abınisan, buğdaylar bolur danlık,
Aç, oruk, hem kembeğel barçısı bolur canlık,
Nanğa toyup har gedah, oy ide kılur hanlık.

Tohılar tohum berip, çuçuler kündür bugün,
Keldi moruz yılbaşı, ketti könğulning çığımı,
Noruz diban kelurler hotunlarnıng türkini,
Güller kısıp kız-oğul eğri koyar börkini,
Meclis kılıp oynışar, acur köngül mülkini
Kaygu-mihnetler ketip yarışar kündür-büğün.

Keliptur hoşmubarek uşbu kün yaranlar-yaranlar,
Acep nazuk derehlerni uşbu kün-künde boranlar,
Keldi noruz barçığa alem münevverdir bugün yene,
Ey ata hizmet kılınğ ustazimizge ilmi üçün bugün,
İlim okutkan bendeler cennette cevlandur bugün.

(Çay 1988:81)

ERGENEKON! ERGENEKON!

Davarlar yugalok;
Yir kişler kartayok!
Yegiden balalar tudi, tudi
Biznig yul elde yırak mı?
Ağaçlar yeşerdi;
Kuzular tudi,
Çeçekler açtı,
Hızır yaz kildi
Bugün biznig beyrem künü,
Ergenekonge barırga telim.
Çünki anda çeçekler isli,
Yeller yahşi isli,
Tavlardan, çeyirlerden ballar aga
Sini yırakdan kürgenler,
Üldig kibi uylarlar,
Nige ayak astında yatıp turasığ,
Turnag için Törükler mi kütesiğ,
Ullarıg, kızlarıg tutkun olduğ,
Bikün beyrem,
Lâkin biznig için,
Kaygı künüdür.

(Çay 1993:48-79)

Yıl beşi Noruz küni,
Karlıgaç- Turna cüp kelür.
Gül- giyalar eçilip
Yurtka şadlık ep kelur

Yıl beşi Noruz küni,
Yar koynıda yatkun kelür.
Şugine yar veslide,
Su bolup akkum kelür.

Bugün keldi bu Noruz,
Günce güldek açılıp.
Beşimizga altundek
Nur-aptaplar çeçilip

Noruz kelip bizlerge
Yıl baharı keltürdi
Etizlarnı baülarnı
Hoşallıkka çömdürdi

Noruz keldi aldırap
Pakılarmı toy kıldı
Toy üstige toy yasap
Boz torgay mu toy kıldı.
Noruz keldi mübarek,
Okuydiken tabarek
Hoş keldingiz ey Noruz,
Sizni kılay ziyaret

Noruz keldi tolgımp,
Giyalarga çulgınıp.
Giyalar mu aeçildi
Yapraklarga bulgınıp

Kış ketip bahar keldi,
Tün ketip nahar keldi.
Mana bizning behtimizge
Noruz mübarek keldi.

Türkiye Türkçesi

Yıbaşı Nevruz günü
Kırlangıç- Turna çift gelir
Gül-bitkiler açılıp,
Yurda sevinç alıp gelir

Yıbaşı Nevruz günü
Yar koynunda yatasım gelir
Biricik yar yüzünde
Su olup akasım gelir

Bugün geldi bu Nevruz,
Gonca gül gibi açılıp
Başımıza altın gibi
Güneş nurları dökülüp

Nevruz gelip bizlere
Yıl baharı getirdi
Tarlaları bağları
Sevinçlere daldırdı

Nevruz geldi acele,
Kurbağalar da toy yaptı
Toy üstüne toy toy yapıp
Boz turgay da toy yaptı

Nevruz geldi mübarek,
Okuyormuş tebarek.
Hoş geldiniz ey nevruz
Sizi edeyim ziyaret

Nevruz geldi nazlanıp,
Bitkilere örtünüp,
Bitkiler de açıldı,
Yapraklara örtünüp

Kış gidip bahar geldi,
Gece gidip gündüz geldi,
İşte bizim şansımıza
Nevruz mübarek geldi

(Tanrıdağlı 1995: 38)

Kaldi noruz kaldi bu gün, arişi
bina atkili
Barca adam könlini şad-huram
atkili
Har kişi mollisidin alsım dua
könlini,
Maripatka toldurup güli-gülzar
atkili.

(Nuraniye Ekrem:1995:160)

KAYNAKÇA

AKALIN, Ş. Halûk (1992), "Kırgızdar, Sancıra-Tarih-Muras", Türk Kültürü,

Sayı: 351

AKARSU, Kamil (1993), Rumelili Za'ifî- Hayâtı, San'atı. Eserleri ve Divânından Seçmeler, Ankara

AKMATALİYEV,Abdıldacan (2001), "Kırgızlarda Nooruz (Nevruz)", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ALPASLAN, Ali (1977), Kadı Burhaneddin Dîvânı'ndan Seçmeler, Ankara

ALPTEKİN, Ali Berat (1999), "Atasözü , Bilmece ve İnanışlarının Nevruz'a Yansıması", Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankra: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AMANOGLU, Ebülfez Kulu (2001), "Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde Nevruz Çarşambaları", Y. a. y . , Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AYAN, H. vd (1987a), "Na'ilî Kadîm", Büyük Türk Klasikleri C:5, İstanbul

AYAN, H. vd (1987b;, "Bahtı (Sultan I. Ahmed)" , Büyük Türk Klasikleri C: 5, İstanbul

Başlangıçtan Günümüze kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (1997), İstanbul

BİNBAŞ, İ. Evrim(1999), "Türkler'de Nevruz Gelenekleri", Avrasya Etüdleri, Sayı: 15

BİRAY, Himmet (Haz.), (1992), Mahtumkulu Divanı, Ankara

CUNBUR, Müjgan (2000), "Nevruz'da Çiçeklenen Şiir Bahçesinden Bir Demet", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÇAY, M. Abdulhalik(1988), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (2. Baskı), Ankara

ÇAY, M. Abdulhalik(1993), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (5. Baskı), Ankara

ÇINAR, Ali Abbas (2000), "Kazak Türklerinde Nevruz", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

DEVLET, Nadir-E. G. Naskalı (1999), Türk Dünyasında Nevruz, İstanbul

DURDUYEVA, Amangül(1996) "Türkmen Folklorunda Nevruz Bayramı" Y. a. y; Nevruz ve Renkler, Ankara

DURDIYEVA, Amangül(2000), "Türkmen Halk Edebiyatında Nevruz İzleri", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

EKEBAHARLI, Oraypolat(1995) "Eski ve Ortaçağlarda ve Günümüzde Nevruz" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınlan

EKER, Süer- A. Abatoğlu (1993), Ulusun Ulu Günü Nevruz, Ankara

ERTEM, Ali (1957), Namık Kemal'in Şiirleri, İstanbul

GELDİYEV, Gurbandurdı(2000), "Türkmen Halk Yaratıcılığında Nevruz.", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Zeynel Baba, Ankara

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Bazı Müesseselerimiz ve Şahsiyetler Etrafında Millî Kültür Millî Brlik, Ankara

GÖLPINARLI, Abdulbaki (1972), Nedîm Dîvanı, İstanbul

İBRAYEV, Şakir (2002), "Kazak Halkının Nevruza İlişkin Gelenek ve inançları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

İNORALİYEV, İsa (1995) "Nevruz Bayramında Nogay Halk Adetleri" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KABUL, Nur Ali (1996), "Özbekistan'da Nevruz Yani Yenigün'ün Şiir ve Şarkıları", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KEREYTOY, Ramazan(I 995), "Kafkas Nogay Türklerinde Navruz Bayramı", Y. a. y,, Türk Kültüründe Nevruz I. Uluslar Arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KIRBAŞEV, Keneş (2000), "Nevruz ve Yılnâme", . ", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KORKMAZ, Ramazan(2000), "Çıldır'daki Nevruz Törenleri", Y. a. y., Türk

Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KURTBELYALOVA, Niyara (2000), " Navrez Seni Unutmadık", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KUŞKARTAYEV, İristoy (1987), "Özbekistan'da Nevruz", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Sayı: 12

KÜLEKÇİ, Numan (1989), Ganî-Zâde Nâdiri ve Dîvânından Seçmeler, Ankara

MAHMUT, Enver (1997), Dobruca Türk Halk Edebiyatı Metinleri, Ankara

MAKAS, Zeynel Abidin (1987), Türk Milli Kültüründe Nevruz, İstanbul,

MURADOĞLU, Malik (1996), "Nevruz ve Onun Özbek Halk Edebiyatında Terennüm Edilişi", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MURATÇAYEVA, Feride(1998), "Dağıstan'da Nevruz Bayramı", Y a. y., Türk Dünyasında Nevruz II, Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MUSAOĞLU, Mehman (1997), "Azerbaycan'da Nevruz Bayramı", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 12

NASRATTTINOĞLU, İrfan Ünver (1984), Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi, Ankara

NEBİYEV, Azad (1992), İlahır Çarşambalar(Nevruz Törenleri), Ankara

NEBİYEV, Azad (1997), Azerbaycan 'da Nevruz Ankara

NERİMANOĞLU, Kâmil Veli (2002), Türk Dünyası Gelenek ve Göreneklerinde Nevruzun Yeri ve önemi", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURANİYE-E. Ekrem (1995) "Uygurlarda Nevruz Kutlamaları" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURMEMMEDOVA, Gülalek (2000), "Moncugatdı ve Atasözlerinde Nevruz", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

OYTAN, Mehmet Tevfik (1960), Yirminci Asrın İnsanlığına Armağan , Bektaşiliğin İçyüzü, Dibi Köşesi Yüzü ve Astarı Nedir, İstanbul

ÖZKAN, İsa (1995), Tatar ve Uygur Türklerinde Nevruz Bayramında Şiir Söyleme Geleneği, Y. a. y., Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÖZTELLİ, Cahit (1983), Pir Sultan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri, İstanbul

RAHMAN, Abdulkerim(1995), "Tarihten Günümüze Doğu Türkistan'da Nevruz Kutlamaları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz Uluslar arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

SEZGİN, Abdulkadir (2000), "Bektaşî Tekkesinde Bir Nevruz Âyini", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara

SÜLEYMANOV, Ahmet (2000), "Başkurtlarda Nevruz Dilekleri" , Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Ulusla Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ŞÂRAHİMOV, Hâkimjân (1997), "Nevruz ve Türk Dünyası", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 11

ŞEHRİYAR, M. Hüseyin (1991), Haydar Baha'ya Selam, (Haz. S. Kılıç-İ. Şimşek), Ankara

TAMİLLA, Aliyeva (2000), "Novruz ve Halk Dramları", Y. a. y. , Türk Dün yasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

TANRIDAĞLI, Ferhet Kurban (1995), "Uygur Türklerinde Nevruz Bayramı Kutlamaları", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Cilt:2 Sayı:8

TÜRKMEN, Fikret -G. Gelditev(1995), Türkmen Şiiri Antolojisi, Ankara

TURAN, Ahsen (2000), "Anadolu'daki Nevruzla İlgili Uygulamalar", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YERDELEN, Cevat (1977), Azmizâde Haleti Dîvanı, Erzurum

YILDIZ, Naciye (2000), "Kırım Türklerinde Nevruz", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YILMAZ, Metin (2000), "Çuvaşistan'da kutlanılan Bayramlarla Anadolu'da kutlanılan Bayramların Karşılaştırışması", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz

III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YUGUŞEVA, Nadya (2000), "islamiyet Öncesi Türk Dini Hayatı İçinde Nevruz'un Önemi ve İşlevi", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ZİYADAN, Abdulbari (2000), "Bahar Bayramları, Nevruz Hikmetleri, Nevruz Desturları" Y, a. y. . , Türk Dünyasında Nevruz III. Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KAYNAKÇA

AKALIN, Ş. Halûk (1992), "Kırgızdar, Sancıra-Tarih-Muras", Türk Kültürü, Sayı: 351

AKARSU, Kamil (1993), Rumelili Za'ifî- Hayâtı, San'atı. Eserleri ve Divânından Seçmeler, Ankara

AKMATALİYEV,Abdıldacan (2001), "Kırgızlarda Nooruz (Nevruz)", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ALPASLAN, Ali (1977), Kadı Burhaneddin Dîvânı'ndan Seçmeler, Ankara

ALPTEKİN, Ali Berat (1999), "Atasözü , Bilmece ve İnanışlarının Nevruz'a

Yansıması", Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankra: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AMANOGLU, Ebülfez Kulu (2001), "Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde Nevruz Çarşambaları", Y. a. y . , Türk Dünyasında Nevruz IV. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

AYAN, H. vd (1987a), "Na'ilî Kadîm", Büyük Türk Klasikleri C:5, İstanbul

AYAN, H. vd (1987b;, "Bahtı (Sultan I. Ahmed)" , Büyük Türk Klasikleri C: 5, İstanbul

Başlangıçtan Günümüze kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (1997), İstanbul

BİNBAŞ, İ. Evrim(1999), "Türkler'de Nevruz Gelenekleri", Avrasya Etüdleri, Sayı: 15

BİRAY, Himmet (Haz.), (1992), Mahtumkulu Divanı, Ankara

CUNBUR, Müjgan (2000), "Nevruz'da Çiçeklenen Şiir Bahçesinden Bir Demet", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÇAY, M. Abdulhalik(1988), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (2. Baskı), Ankara

ÇAY, M. Abdulhalik(1993), Türk Ergenekon Bayramı Nevruz (5. Baskı), Ankara

ÇINAR, Ali Abbas (2000), "Kazak Türklerinde Nevruz", Y. a. y., Türk

Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

DEVLET, Nadir-E. G. Naskalı (1999), Türk Dünyasında Nevruz, İstanbul

DURDUYEVA, Amangül(1996) "Türkmen Folklorunda Nevruz Bayramı" Y. a. y; Nevruz ve Renkler, Ankara

DURDIYEVA, Amangül(2000), "Türkmen Halk Edebiyatında Nevruz İzleri", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

EKEBAHARLI, Oraypolat(1995) "Eski ve Ortaçağlarda ve Günümüzde Nevruz" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınlan

EKER, Süer- A. Abatoğlu (1993), Ulusun Ulu Günü Nevruz, Ankara

ERTEM, Ali (1957), Namık Kemal'in Şiirleri, İstanbul

GELDİYEV, Gurbandurdı(2000), "Türkmen Halk Yaratıcılığında Nevruz.", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Zeynel Baba, Ankara

GÜZEL, Abdurrahman (1991), Bazı Müesseselerimiz ve Şahsiyetler Etrafında Millî Kültür Millî Brlik, Ankara

GÖLPINARLI, Abdulbaki (1972), Nedîm Dîvanı, İstanbul

İBRAYEV, Şakir (2002), "Kazak Halkının Nevruza İlişkin Gelenek ve

inançları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

İNORALİYEV, İsa (1995) "Nevruz Bayramında Nogay Halk Adetleri" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KABUL, Nur Ali (1996), "Özbekistan'da Nevruz Yani Yenigün'ün Şiir ve Şarkıları", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KEREYTOY, Ramazan(I 995), "Kafkas Nogay Türklerinde Navruz Bayramı", Y. a. y,, Türk Kültüründe Nevruz I. Uluslar Arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KIRBAŞEV, Keneş (2000), "Nevruz ve Yılnâme", . ", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KORKMAZ, Ramazan(2000), "Çıldır'daki Nevruz Törenleri", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KURTBELYALOVA, Niyara (2000), " Navrez Seni Unutmadık", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

KUŞKARTAYEV, İristoy (1987), "Özbekistan'da Nevruz", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Sayı: 12

KÜLEKÇİ, Numan (1989), Ganî-Zâde Nâdiri ve Dîvânından Seçmeler, Ankara

MAHMUT, Enver (1997), Dobruca Türk Halk Edebiyatı Metinleri, Ankara

MAKAS, Zeynel Abidin (1987), Türk Milli Kültüründe Nevruz, İstanbul,

MURADOĞLU, Malik (1996), "Nevruz ve Onun Özbek Halk Edebiyatında Terennüm Edilişi", Y. a. y., Nevruz ve Renkler, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MURATÇAYEVA, Feride(1998), "Dağıstan'da Nevruz Bayramı", Y a. y., Türk Dünyasında Nevruz II, Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

MUSAOĞLU, Mehman (1997), "Azerbaycan'da Nevruz Bayramı", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 12

NASRATTTINOĞLU, İrfan Ünver (1984), Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi, Ankara

NEBİYEV, Azad (1992), İlahır Çarşambalar(Nevruz Törenleri), Ankara
NEBİYEV, Azad (1997), Azerbaycan 'da Nevruz Ankara

NERİMANOĞLU, Kâmil Veli (2002), Türk Dünyası Gelenek ve Göreneklerinde Nevruzun Yeri ve önemi", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz V. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURANİYE-E. Ekrem (1995) "Uygurlarda Nevruz Kutlamaları" Y. a. y; Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

NURMEMMEDOVA, Gülalek (2000), "Moncugatdı ve Atasözlerinde Nevruz", Y a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

OYTAN, Mehmet Tevfik (1960), Yirminci Asrın İnsanlığına Armağan , Bektaşiliğin İçyüzü, Dibi Köşesi Yüzü ve Astarı Nedir, İstanbul

ÖZKAN, İsa (1995), Tatar ve Uygur Türklerinde Nevruz Bayramında Şiir Söyleme Geleneği, Y. a. y., Nevruz, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ÖZTELLİ, Cahit (1983), Pir Sultan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri, İstanbul

RAHMAN, Abdulkerim(1995), "Tarihten Günümüze Doğu Türkistan'da Nevruz Kutlamaları", Y. a. y., Türk Kültüründe Nevruz Uluslar arası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

SEZGİN, Abdulkadir (2000), "Bektaşî Tekkesinde Bir Nevruz Âyini", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Ankara

SÜLEYMANOV, Ahmet (2000), "Başkurtlarda Nevruz Dilekleri" , Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Ulusla Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ŞÂRAHİMOV, Hâkimjân (1997), "Nevruz ve Türk Dünyası", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Sayı: 11

ŞEHRİYAR, M. Hüseyin (1991), Haydar Baha'ya Selam, (Haz. S. Kılıç-İ. Şimşek), Ankara

TAMİLLA, Aliyeva (2000), "Novruz ve Halk Dramları", Y. a. y. , Türk Dün yasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

TANRIDAĞLI, Ferhet Kurban (1995), "Uygur Türklerinde Nevruz Bayramı Kutlamaları", Anayurttan Atayurda Türk Dünyası, Cilt:2 Sayı:8

TÜRKMEN, Fikret -G. Gelditev(1995), Türkmen Şiiri Antolojisi, Ankara

TURAN, Ahsen (2000), "Anadolu'daki Nevruzla İlgili Uygulamalar", Y. a. y., Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YERDELEN, Cevat (1977), Azmizâde Haleti Dîvanı, Erzurum

YAZARLARIN ÖZGEÇMİŞLERİ

YILDIZ, Naciye (2000), "Kırım Türklerinde Nevruz", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni: Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YILMAZ, Metin (2000), "Çuvaşistan'da kutlanılan Bayramlarla Anadolu'da kutlanılan Bayramların Karşılaştırışması", Y. a. y. , Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

YUGUŞEVA, Nadya (2000), "islamiyet Öncesi Türk Dini Hayatı İçinde Nevruz'un Önemi ve İşlevi", Y. a. y. Türk Dünyasında Nevruz III. Uluslar Arası Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

ZİYADAN, Abdulbari (2000), "Bahar Bayramları, Nevruz Hikmetleri, Nevruz Desturları" Y, a. y. . , Türk Dünyasında Nevruz III. Bilgi Şöleni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları